

Let Not The Light
Of Freedom
Be Extinguished!

AMERICAN

AMERIŠKA DOMOVINA

SLOVENIAN MORNING NEWSPAPER

WASHINGTON D.C. 20016
4332 46TH ST. N.W.
JEAN M. ZERBET

Serving in Ohio and nationwide over 150,000 American Slovenians

AMERIŠKA DOMOVINA, OCTOBER 6, 1994

ISSN Number 0164-68X

50c

Vol. 96 — No. 40

(USPS 024100)

CLEVELAND PLAIN DEALER

Pictorial
MAGAZINE
August 1, 1948

WATER SKIING
on Lake Erie

"Coach" John Habat teaches Louise Recher the finer points of airplane towed water skiing. This picture appeared on the front cover of the Cleveland Plain Dealer Pictorial Magazine on August 1, 1948. Habat is being enshrined into the Euclid Schools Hall of Fame today.

John Habat enters Sports Hall

The Euclid High Schools Sports Hall of Fame will induct nine new members Oct. 6 during its eighth annual banquet and induction ceremonies.

Among those being inducted is coach **John Habat**, well known in Slovenian circles as president of the Collinwood Pensioners Club and as curator of the Polka Hall of Fame. John coached wrestling at Shore High School where the polka hall of fame now resides. He has many fascinating stories to tell about the boxers and wrestlers he has known during the past 50 years.

Habat was also one of the first water-skiing instructors in the United States once having his own business in the Bahamas. He also came up

with the idea of water-skiing with an airplane doing the towing off Lake Erie in 1948.

Currently, Habat is active with the Memorial Gardens restoration project.

He is active with the Collinwood Slovenian Home and the Waterloo Trade Association.

Induction festivities will be

Pristava Pensioners

Fall is here and the weather is getting cool. It's time to get together and enjoy a good meal prepared by members of the Pensioners Club of Sloven-ska Pristava.

On October 16 we are going to serve homemade blood, rice and fresh garlic sausages with sauerkraut, fried potatoes,

held at Manor Party Center, 24111 Tungsten Road with a dinner at 7 and induction at 8.

John Telich Jr., sportscaster for WJW-TV 8 will serve as master of ceremonies.

Tickets are \$24 for adults, \$15 for children. For tickets call 261-2900 extension 534.

making 'kolina' again

apple strudel and coffee.

Serving will be from 1 p.m. until 4 p.m. Sausages will also be sold to take home.

So come and enjoy a delicious meal in a beautiful fall atmosphere at the Sloven-ska pristava.

—Frank Urankar

400 attend "Ave" concert

About 400 persons heard the professionally trained chamber choir "Ave" perform in Cleveland on Saturday evening, October 1.

Officially entitled, "Komornega zbora Ave" (Ave Chamber Choir) consists of 19 members plus its musical director, Mr. Andraž Hauptman, gave a stunning performance in the Slovenian National Home on St. Clair Avenue.

Ave opened with an acknowledgement to the true first chamber and choral Slovenian composer Jacob(us) Gallus, by singing three of his compositions: Echo, Heroes, and Si vok est, canta. All three were sung in Latin.

The next four songs were more of a religious nature. They were Kyrie, Froloket, Ave Maria, and Oče naš hlap-ca Jerneja (Your servant, Jerry, prays to our Father). It is interesting to note that the last religious composition was derived from the ideas and writings of Ivan Cankar by the Slovenian composer Karol Pahor.

The last composition before the break was the Slovenian song "Ziljska ohcet."

The second part of the program consisted mainly of Slovenian national and/or folklore numbers such as "Dober večer" (Good evening) and "Pa se sliš" (Do you hear (the bells of St. Vitus)).

Regarding the tone and professional presentation, this was perhaps the best singing choir from Slovenia to perform in Cleveland. Ave members sang in perfect pitch. They sang a total of 18 songs.

Ave members also mingled with the audience before, during, and after the concert. It is a credit to the host community in Greater Cleveland who provided lodging and transportation for their stay in northeast Ohio.

Jadran busy rehearsing for Fall Event Nov. 12th

After a successful singing tour in Slovenia this past summer, the Jadran Singing Society is busy rehearsing for their Fall event on Saturday, November 12.

This event will take place at the Slovenian Workmen's Home at 15335 Waterloo Road with a dinner, concert and dance.

Our cook Steffie Smolic will prepare breaded pork chops, roast chicken with all the trim-

Ave's tour to the United States and Canada was sponsored by the "Izseljensko društvo Slovenija v svetu" (Emigrants Society for Slovenians Around the World). This tour also represents a break from Slovenia's past as the "Slovenska izseljenska matica" (Slovenian Emigrants Society-SIM) was not involved. This indicates more than one organization in Slovenia is capable of planning and sponsoring a tour outside of Slovenia. SIM is also known for its affiliation with the Slovenian Communist party for over 40 years.

Congratulations to the Planning Committee in Greater Cleveland for bringing a first-rate and professional singing choir to Cleveland. Members of the Planning Committee consist of members from singing groups Korotan and Fantje na vasi, and also from the Slovenian American Council.

Ave's trip to North America is its first such endeavor. Ave is also celebrating its 10th anniversary since its founding in 1984.

Ave is based in the capital city of Ljubljana, Slovenia. Besides the Latin compositions and Slovenian folk songs, they also perform various motets, madrigals, and other classical songs.

Ave members have toured Austria, Belgium, Egypt, France, Germany, and Italy.

During this tour, Ave will also perform in New York, San Francisco, Chicago, and Canada before returning to Slovenia.

Based on the results of the Ave concert there is reason to believe other like-quality singing choirs will tour North America in 1995 and 1996. Two possibilities are a group from Koroško and one from the outskirts of Ljubljana.

—S. J. Kuhar

Cost of tickets is \$16. You may phone in your reservations to Dolores Dobida at 951-1694 or Angela Zabjek at 531-3979.

We promise you a delightful concert, going down memory lane with our theme "Memories of Slovenia." Following the program, the Joey Tomsick Orchestra will play for your listening and dancing pleasure.

—Dolores Dobida

ams' of concert

29, Singing Society Zarja will present its 78th annual fall performance. The location is the Slovenian Society Home, 20713 Recher Avenue, Euclid. Dinner will be served from 5 - 6:30 p.m.; doors open at 4:45. Price is \$16 for adults, \$7 youngsters 12 and under, dance only: \$5. The program will begin at 7:30 and dancing to the Ray Polantz orchestra follows until midnight. Specialty groups will entertain during dance intermissions.

Tickets may be purchased from Zarja members, SSH clubroom, Polka Hall of Fame. Reservations can be made by calling Vicki Kozel at 531-5542, or Sophie Elersich at 531-8402. Your reserved tickets will be mailed upon receipt of payment — your message will be taken on answering service. The choral selections will, in part, be interwoven to tell an incident which could befall almost anyone. It can be explained in the ensuing way: "Last Night I Lay Dreaming," dreaming, while gathering lovely scented "Southern Roses," I strolled through the "Moonlight Forest." I heard someone "Whistle A Happy Tune" as I neared the "Village Inn," then "The Sound of Music," emanating from therein, rendered by the "Singers and Musicians" assembled within, as they sang and danced the "Kolo," sang and marched to the beat of the "Slovenian March." As I entered, they chorused enthusiastically, "Hey, Friend," to greet me. Our Choral Director is Doug Elersich, with piano accompanists Millie Wojtila and Ed Polsak, accordionists Jim Kozel and Steve Valencic. Our audio and stage set is managed by Ed Ozanich, assisted by Zarja members.

Refreshments, sandwiches, and coffee will be available throughout the evening. Zarja cordially invites our community and music-lovers to join us and to encourage us to continue perpetuation of our Slovenian culture. Our Zarja members are deeply saddened at the recent loss suffered by two members of our singing circle: Doris Mulec, wife of Don Mulec and sister of Rudy Kozan — and Andy Elersich, husband of Dorothy, father of Candace,

Barbara and David, brother-in-law of Sophie, uncle of Doug and Barbara, Duane and Beth, and grand-uncle of Aaron — Elersich. Our hearts go out to families and friends of Doug and Andy, two irreplaceable personalities — they will be in our thoughts as we continue to carry on with the art form they so dearly loved, in which they were so greatly involved. *Adijo, prijateljica draga!* —Sophie T. Elersich

Everyone invited to attend St. Vitus Alumni banquet

The St. Vitus Alumni Hall of Fame annual event is not limited to members only and never has been. Entire families, friends and all parishioners are cordially invited to be a part of this once-a-year friendly gathering to show our gratitude to selected honorees who through the years have contributed to the success of the St. Vitus parish. The previous Alumni News informed you of the 1994 honorees, namely: Antoinette Antončič McGrath class of 1921, Dr. Anthony Spech class of 1934, and (posthumously) Dr. John Dejak class of 1930. Your attendance at the 12 noon Mass and banquet will make their "special day" one they will cherish forever. Tickets are available by calling vice president Josie Perpar at 531-4596. Tables of eight may be reserved and tickets are \$15.00 each. October 30 is the date and calls "must" be in by Oct. 24. Our spacious St. Vitus auditorium will be tastefully decorated to fit this wonderful occasion and Julie Zalar and her gracious staff of ladies

have a delightful menu selection that will please everyone. You are hereby urged not to delay your request for tickets and be disappointed when none are available. Seating is limited. Fran Nemanich Alumni reporter Krofe Sale St. Vitus Altar Society will have their krofe sale on Saturday, Oct. 8 from 8 a.m. on in the St. Vitus Social Room. In Memory Enclosed is my annual subscription renewal plus an additional \$25.00 in memory of my mother Jennie Fenc and my husband, Michael A. Selan. First anniversary for both. Mary Ann Selan Willowick, Ohio

100 WORDS MORE OR LESS BY JOHN MERCINA

- THE GOOD OLD DAYS ! THE FOLLOWING FACTS AND FIGURES ARE TAKEN FROM THE 1941-45 ST.VITUS ANNUAL REPORT, FOUND IN A GARAGE SALE BOOK THAT YOURS TRULY PURCHASED FOR TEN CENTS:
- 1- FIRST MASS ON SUNDAY WAS AT 5:30 A.M.
 - 2- 954 MEN AND WOMEN WERE ON THE CHURCH MILITARY HONOR ROLL FOR HAVING SERVED DURING WORLD WAR II.
 - 3- PRIEST'S PAY WAS \$ 600.00 PER YEAR.
 - 4- ORGANIST PAY WAS \$ 900.00 PER YEAR.
 - 5- HEATING BILL WAS \$ 1374.00
 - 6- LIGHT BILL WAS \$ 644.00.
 - 7- WATER BILL WAS \$ 74.00.
 - 8- TELEPHONE BILL WAS \$ 75.00.
 - 9- CHURCH REPAIR WAS \$ 4.25

The Country Place. It feels like home.

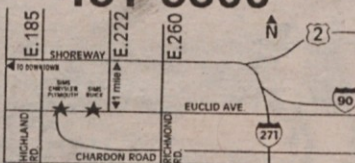
We offer the highest quality nursing care and rehabilitation services in a homelike, scenic setting. And we're conveniently located just off I-90.

- Short- & Long-term Nursing Care & Rehabilitation
- Physical, Speech, and Occupational Therapy
- Adult Day Care
- Respite Care
- Alzheimer Care
- Social and Recreational Programs
- Medicare and Private Insurance Accepted

Wickliffe Country Place "The Community of Caring" 1919 Bishop Rd. • Wickliffe, Ohio 44092 (216) 944-9400

BUICK
21601 EUCLID AVE
481-8800

SIMS EUCLID

CHRYSLER • PLYMOUTH
20941 EUCLID AV
692-3900

TOLL FREE
1-800-688-SIMS
(7467)

STOP PAYING HIGH CHECKING FEES. GET 100% FREE CHECKING AT METROPOLITAN.

COMPARE!	METROPOLITAN	YOUR BANK
ATM Card	FREE	
ATM Transaction Fees	FREE at Green Machine	
Monthly Fee	NONE	
Per Check Charge	NONE	
Per Deposit Charge	NONE	
Free Checks	50	
Balance to Open	\$100	

DON'T WAIT, STOP IN NOW!
Ask how you can get FREE checking with interest, too!

METROPOLITAN SAVINGS BANK

• Bainbridge543-2336	• Cleveland Hts.371-2000	• Shaker Hts.752-4141
• Chesterland729-0400	• Euclid731-8865	• South Euclid291-2800
• Cleveland486-4100	• Pepper Pike831-8800	• Willoughby Hills944-3400

METROPOLITAN SAVINGS BANK OF CLEVELAND • MEMBER FDIC

300,000 WINNERS A DAY.

JOIN IN THE WINNING.

All Ohio Lottery players are subject to laws and regulations of the Ohio Lottery Commission. For more information, call our Customer Relations Department: (216) 787-3200 during regular business hours.

Slovenian Independent Society sets 2-day party

BARBERTON, O. — Members of the Slovenian Independent Society Home are preparing a two-day bash for the organization's 75th anniversary.

A dinner and dance will be held Saturday, November 5, followed by a polka jam session and historical display on Sunday, November 6 at the Slovene Center, 70 — 14th St. "This is an especially significant occasion because of the recent independence of the state of Slovenia," says Society President, Vincent Lauter. "Many of our current members were born in Slovenia and emigrated to the United States."

Among dignitaries to be present for the dinner are Barberton Mayor Randy Hart and Honorary Slovene Consul Dr. Karl Bonutti.

The Slovenian Independent Society Home or "Domovina" lodge was organized on December 8, 1918 and incorporated and chartered on January 2, 1918. Members are primarily Slovenians or of Slovene descent and today number about 350 Lauter says.

"The original lodge building was constructed in 1919 through the donation of members," he emphasized. "An eight-lane bowling alley and ballroom were added in the 1940s and '50s."

Lauter says the original intent of the society was to provide a center where early Slovenian immigrants could enjoy cultural and recreational activities.

"Another role played by the society was to provide sick and death benefits for its members," he says. "This was especially important in those early years when there were no

company benefit programs and our members were unable to afford private coverage."

Besides Lauter, current society officers are Glenn Krizay, Vice President; Tony Fister, Secretary and Treasurer; and Mary Ann Osolin, Recording Secretary.

Trustees include Don Osolin, Frank Wrobel and Ron Lukezic, while Administrative Board members are Donna Hauser, Frank Onusick and Art Doney.

Tickets for the two-day program cost \$12 per person and may be obtained by calling the Slovene Center at 825-9636 or Joseph Okolish at 753-2673 or Marge Naizer at 825-8316.

In Memory

Josephine Meglic of Greenville, South Carolina donated \$20.00 to the Ameriška Domovina in memory of her husband.

Slovenia ranks well in classroom standings

According to an article in the September 7 *The Christian Science Monitor*, the Republic of Slovenia is ranked fairly high among the nations of the world.

In the category of "Defining Details For Learning in Classrooms" they are ranked fifth, behind Japan, Portugal U.S., and Spain.

Among those in "Where Nations Rank in Math, Science" Slovenia is in 14th position, two notches above the U.S. and Portugal.

The Category of "Education Spending As Percent of GNP", Slovenia is behind only Israel, Canada, Ireland, and Hungary, in that order.

NOVEMBER 8, RE-ELECT JUDGE FERRERI

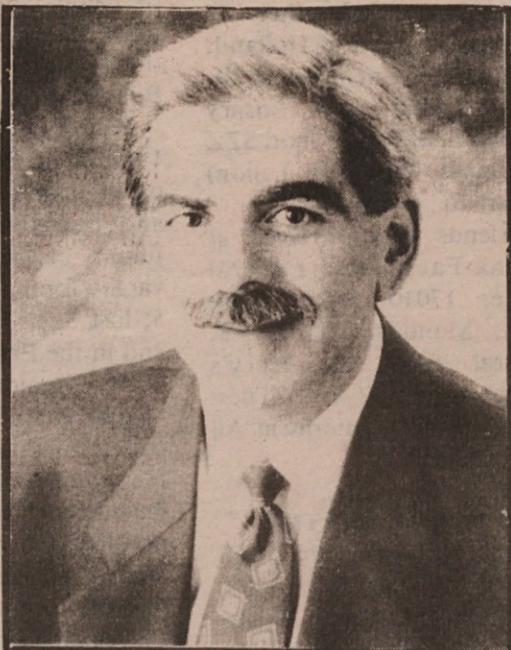
NOV. 8 - RE-ELECT

Judge Ferreri

We need his strong leadership in Juvenile Court

- Founding Chairman of the Fire Safety Education Task Force bringing vital safety education directly into schools
- Supported by entire Law Enforcement Community
- Former junior and senior high school teacher
- Expanded D.A.R.E. (Drug Abuse Resistance Education) program; leader in court-ordered Community Work Service for nonviolent first offenders
- Coordinated job training for our children through the United Labor Agency, Cleveland Works and private industry
- Helped organize, plan, and obtain Federal funding for the juvenile Boot Camp program to rehabilitate youthful offenders
- Expanded Guardian *ad litem* program with some of our county's best lawyers who donate their time to protect the rights of abused and neglected children.
- Endorsed and supported by labor organizations (including the AFL-CIO, Cleve. Building & Const. Trades Council, Int'l Brotherhood of Firemen & Oilers, Painters' Dist. Council 6, Laborers Pol. Action League,) by the law enforcement community (including the Fraternal Order of Police, Cleveland Police Patrolmen's Assoc., Ohio Patrolmen's Benevolent Assoc.) and by cultural groups (including C.A.M.E.O., Polish Americans, Federation of German/American Societies, Cuyahoga Italian PAC) and others

to continue his strong leadership in Juvenile Court

Paid for by The Friends of Judge Ferreri; Jodie L. Mizisin, Treasurer; 668 Euclid Avenue, Suite 535; Cleveland, Ohio 44114.

ED PIKE

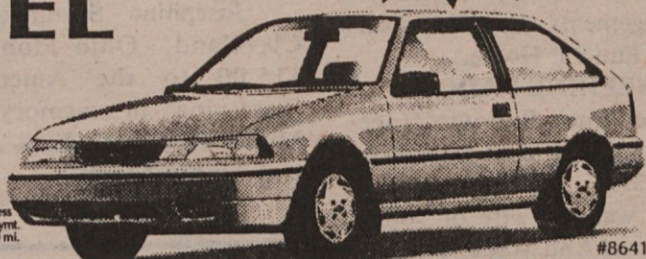
THE LOWEST PRICE NEW CAR SOLD IN THE COUNTRY!

'94 EXCEL

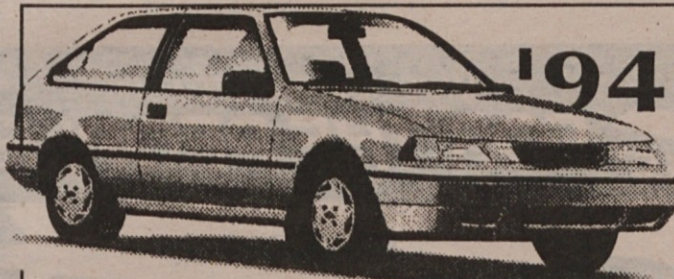
\$6,945

OR \$121 PER MO.

*\$7695 Less \$500 Rebate Less \$250 Rebate = \$6945 plus tax. 60 mo. closed end lease. Refundable sec. dep. & 1st mo. payment due on delivery. Customer responsible for excess wear and tear and mileage in excess of 65,000 mi. at 11¢ a mi. Total payments = 60 x pymt. Option to purchase at end of lease for fair market value. Includes waiver of 2 yr./24,000 mi. maintenance coverage. With approved credit.

#8641

'94 EXCEL

• Automatic • Air Conditioning • Power Steering • Interval Wipers • AM/FM Cassette • Rear Window Defroster • Low Mileage

\$8,695

*\$9445 less \$500 rebate less \$250 rebate = \$8695. Plus tax & title. Includes waiver 2 yr./24,000 mile maintenance coverage.

#9182

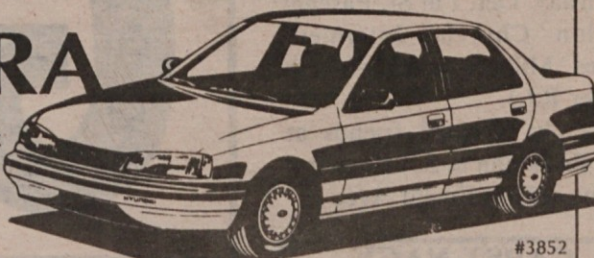
'94 ELANTRA

• Driver Side Air Bag • Power Brakes • Tinted Glass • Rear Defroster • Interval Wipers • Body Side Molding • Digital Clock

\$8745

OR \$169 PER MO.

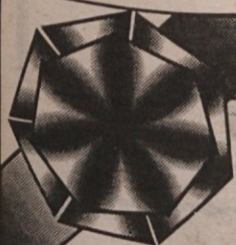
*\$9995 less \$1000 rebate Less \$250 Rebate = \$8745. Plus Tax & Title. Inc. waiver of 2/yr./24,000 mile maintenance coverage. With approved credit. Tax, Title down. 66 months at 8.99 APR

#3852

ED PIKE HYUNDAI

OPEN MON. & THURS. TILL 9 • TUES., WED., FRI., & SAT. TILL 6
9647 Mentor Ave., Mentor 357-7533 942-3191

\$1,000.00*

OUR GIFT TO YOU

Hilltop Village

A RETIREMENT COMMUNITY

- Private Garden Apartments
- No Endowment or Entrance Fee

- Planned Activities
- Transportation
- 24 Hour Emergency Pull Cord
- Free Laundry Facilities
- Nutritious Meals

Call us today for a lunch and tour
261-8383
25900 Euclid Ave.
Euclid, Ohio 44132

*If you sign a lease and move in by the end of the year, you will receive \$1,000 off your 4th month's rent.

...an (nee Toplak),
... of Boltizar (dec.); mother
of John (Jane) and Matthew
(Mary Ann); grandmother of
nine; great-grandmother of
six; sister of Kata of Holland.
She was a member of St.
Mary's Altar and Rosary
Society, SDZ No. 27, and SZZ
(Slovenian Women's Union)
Branch 10.

Friends were received at
Grdina-Faulhaber Funeral
Home, 17010 Lake Shore
Blvd., Monday, October 3.
Funeral from St. Mary's
Church (Holmes Ave.) Tues-
day, October 4. Interment All
Souls Cemetery.

HENRY M. MIRTIC
Henry M. Mirtic, 74, hus-
band of the late Alexandra
(nee Pianka); father of Shelly
Moyer of Willoughby Hills,
and Marlene Yannette; grand-
father of John and Tracy
Marincek and Eric and Jessica
Moyer.

He was a member of the
Collinwood VFW Post 2926
and the SNPJ Farm. He was a
long-time resident of Spencer
Avenue before moving to
Bratenahl.

Mass of Christian burial was
on Friday, Sept. 30 at 10 a.m.
in St. Vitus Church. Family
received friends at The Dan
Cosic Funeral Home. Inter-
ment in All Souls Cemetery.

FRANCES A. PRAH
Frances A. Prah (nee An-
toncic), 85 of Willoughby
Hills, died Tuesday morning,
Sept. 27 at Lake County West
Hospital.

She was the wife of the late
Frank; mother of Frank,
Michael, Ann Pickens, and the
late Frances; grandmother of
six, and great-grandmother of
nine.

She was a member of KSKJ
Lodge No. 162, Slovenian
Women's Union No. 25, and
St. Katherine's Lodge No. 29.

All services were private.
Burial in Calvary Cemetery.
Arrangements by The Dan
Cosic Funeral Home.

JOSEPHINE RADOVIC
Josephine Radovic (nee
Kastelic), 71, died Tuesday,
Sept. 27.

She was the wife of John;
mother of Ann Marie Hovanc-
sek (husband Stephen), and
Josie Horvath (husband
Frank); grandmother of Annie
Mary and Johnny; daughter of
the late Joseph and Jozefa
Kastelic; sister of Joseph
Kastelic, Anica Bohte, Frank
(of Slovenia) and the follow-
ing deceased: Francka, Victor
and Ivan.

Mass of Christian burial
Saturday, Oct. 1 at St. Paschal
Baylon Church. Interment
Gates Mills Cemetery-North
(River Rd.).

Family received friends at
The Brickman & Sons Funeral
Home, 21900 Euclid Ave.

CARST-NAGY
Memorials
15425 Waterloo Rd.
481-2237
"Serving the
Slovenian Community."

**Latin enshrines
Vic Grdina**
Vic Grdina is among the four
former Cathedral Latin high
school students who will be en-
shrined into the school's Hall
of Fame. The event will take
place on Saturday, Oct. 15 at
the Manor Party Center, off
Babbitt Road in Euclid, Ohio.
Victor A. Grdina, class of
1952, as a sophomore played
on the Junior Varsity football
and basketball teams. As a
junior, he was a guard on the
varsity football team that won
5, lost 3, tied 1, and finished
2nd in the East Senate.

As a senior, Victor was a
regular guard on varsity foot-
ball team that won 6, lost 3.
He was the outstanding
lineman on the team and his
performance at guard earned
him a place on Universe
Bulletin All-Catholic team,
Cleveland News and Cleveland
Press All-East Senate teams,
Cleveland News All-Scholastic
team and an Honorable Men-
tion on the All-Ohio team.

He is retired from Ohio Bell.
Vic's parents are Jerome
(Jerry) (Vitus) and Mamie
Grdina who owned a gas sta-
tion on Cleveland's east side
near St. Jerome Church. He is
the grandson of John and
Marie Grdina who came to
Cleveland in 1891, one of the
oldest Grdina families and
earliest Slovenian settlers in
the city.

Vic's brother is Jerry and
sisters are Gertrude Shergalis
and Marie Oliver. His other
sister Joyce Durra is deceased.

Victor's wife is Anita and
their children are Robert,
Lauren, Victor, Elaine and
Scott. They have 12 grand-
children.

He is a first cousin of Gene
Drobnic and second cousin of
American Home photogra-
pher Tony Grdina.

For tickets call 932-7622 from
9-4 Mon.-Fri.

In Memory
Josephine Sustarsic of
Cleveland, Ohio donated
\$15.00 to the Ameriška
Domovina in memory of
Mollie Postotnik, Emil Albu
and Amalia Kosnik.

**St. Vitus remembers
victims of EOG fire**
On Saturday, October 22 St.
Vitus Catholic Church will
have a 5 pm Memorial Mass in
remembrance of parishioners,
neighbors, and the employees
of the East Ohio Gas Com-

pany who perished in the ex-
plosion on October 20, 1944.
The Mass will be celebrated
by Bishop A. Edward Pevec,
and the sermon will be
delivered by the Reverend Vic-
tor J. Cimperman.
Following the Mass, there
will be a short film presenta-
tion by the East Ohio Gas

Company in the St. Vitus
school auditorium, about the
explosion and fire.
Also on Thursday, October
20th, at 2:30 p.m., St. Vitus
Church will toll the requiem
bell in remembrance of the 130
lives lost on that date and time
50 years ago.

**Joe (Jože)
Zevnik**
Licensed
Funeral
Director

The
Dan Cosic
FUNERAL HOME

*Finest Funeral Facility
in Northeast Ohio*

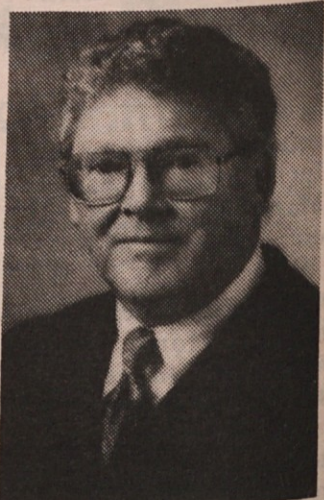
944-8400

28890 Chardon Road
Willoughby Hills, Ohio 44094

RE-ELECT

JUDGE MARTIN O. PARKS

**LAKE COUNTY COURT
OF COMMON PLEAS**

EXPERIENCED / QUALIFIED:

- Common Pleas Court Judge for 8 years - Administrative Judge, General Division
- Graduate of John Carroll University and Case Western Reserve Law School
- Elementary and Secondary Education at St. Mary's - Painesville, St. Mary's - Mentor, and Riverside High School
- 18 years of law practice prior to assuming judicial duties
- Past President of the Lake County Bar Association
- Former Solicitor, Village of Grand River

ENDORSED BY:

- Lake County Bar Association - Voted "HIGHLY RECOMMENDED"
- Lake County AFL-CIO
- Ohio Education Association
- Ushers & Ticket Takers Union
- F.O.P. Lodge #116 (Western Lake County)
- F.O.P. Lodge #16 (Eastern Lake County)

**Paid for by the Committee to Re-Elect Judge Parks, Robert L. Lewis, Jr.,
Treas., 5840 Heisley Road, Mentor, Ohio 44060**

MAKE GOVERNMENT WORK

ELECT FOR THE PEOPLE

FRANCIS E.

GAUL

U.S. CONGRESS
10th CONGRESSIONAL DISTRICT

GAUL FOR CONGRESS COMMITTEE

Governor Voinovich speaks to Ohio Fraternal Congress

Ohio Governor George V. Voinovich, a life-long member and supporter of Ohio fraternal benefit organizations, will be the featured speaker at the 77th Annual Session of the Ohio Fraternal Congress on Saturday, October 15 at the Holiday Inn, 3750 Orange Place (I-271 and Chagrin Blvd.), in Beachwood.

Governor Voinovich is scheduled to speak at 11:45 a.m. during a General Session of the delegates. Delegates represent more than 60 fraternal groups, with a combined membership of over 500,000.

Governor Voinovich has a long history of involvement in

and support for fraternal organizations in the State of Ohio, and has been honored by several societies as their "Fraternal Man of the Year."

"Members of fraternal benefit societies helped and continue to help immigrant families make the social and economic transition from their homelands to the United States.

"In addition, members of fraternal organizations contribute to the quality of life in Ohio and the United States through their dedication to family values, hard work, and a solid education," Voinovich said.

'Happy Wanderers' play for charity

A popular entertaining troupe in northeastern Ohio is the "Happy Wanderers" costumed German-American singers and players. They perform their routines and humorous skits in five languages, one of which is Slovenian. In their Christmas skits they sing in Latin.

They have performed all over Ohio and on some occasions, they have ventured into neighboring Pennsylvania, all during the past eight years.

"The Happy Wanderers" perform for veterans groups, hospitals, nursing homes, and in many cases do not even charge for travel expenses for their appearances.

They do between 4 and 12 shows a month. They have also performed at festivals,

class reunions, wedding anniversaries and pensioner groups.

Two Slovenian-Americans are part of this band of funsters, Ray Gobec (formerly a Prosser Avenue resident) who is the featured accordionist and Milan Besednjak who is the singer.

President of The Happy Wanderers is Mary Anne Hummel of Huntsburg, Ohio who handles the bookings. She can be reached at (216) 635-8781.

In Memory

Mary Wolf of Richmond Heights, Ohio, donated \$20.00 to the Ameriška Domovina in memory of **Frank Wolf** and **Rudy Schmoltz**.

Fall Card Party

The Progressive Slovenian Women of America Circle 7's annual Fall Card Party will take place on Wednesday, October 19, from 1 to 3 p.m., at the Waterloo Slovenian Workmen's Home, 15335 Waterloo Road. Tickets are \$3.00. Door prizes and refreshments will be provided.

In Loving Memory

of the
Sixth Anniversary
of

Louis M. Krivacic
who died October 3, 1988

*Before our eyes he faded,
growing weaker every day,
doing all we could to save him,
until God took him away.*

*Never shall we cease to love him.
Never shall his memory fade.
Sweetest love forever lingers
around his sweet ann peaceful grave.*

Devoted wife — Janet
Loving father of
Louis, wife Jeannette
Beloved grandfather of
Louis, David and Katherine

Al Koporc, Jr.

Piano Technician
(216) 481-1104

Coming Events...

Saturday, Oct. 8

P.S.W.A. 60th Anniversary Banquet, Slovenian Workmen's Home, 15335 Waterloo Rd. Dinner 5-6:45, program 7:15. Fred Kuhar Orchestra. Donation \$15. For tickets call 481-6247.

Sunday, Oct. 9

St. Mary's School Alumni reunion with noon Mass followed by dinner in St. Mary's School Cafeteria. For tickets contact church rectory or Jennie Schultz 481-0339.

Sunday, Oct. 9

St. Clair Rifle and Hunting Club annual Clambake on the club grounds. Call 942-4025 for further information.

Sunday, Oct. 9

AMLA Clambake (steak or bake) at AMLA Recreation Center. Music by Johnny Vadnal Orchestra.

Sunday, October 9

Centennial Observance of founding of KSKJ sponsored by the Ohio Federation of KSKJ Lodges. 12 noon Mass with Bishop A. Edward Pevec in St. Vitus Church. Banquet following Mass in auditorium. Security provided.

Sunday, Oct. 16

Glasbena Matica Concert. Dinner served at 2 p.m. with concert to follow. Dancing to Johnny Vadnal Orchestra.

Sunday, Oct. 16

Newburgh, Maple Hts. Pensioners Club family-style dinner, dance at E. 80 St. Slov. National Home. Serving at 2 p.m. Ron Stark playing. Donation \$14.00. For tickets call 663-9064 or 663-6957.

Wednesday, Oct. 19

Progressive Slovenian Women of America Circle 7 annual Fall Card Party from 1 to 3 p.m. at Waterloo Slovenian Workmen's Home, 15335 Waterloo Rd. Tickets: \$3.

Oct. 21 thru Oct. 23

Slovenian Society Home, Recher Ave., Euclid, Ohio 75th Anniversary Celebration.

Saturday, Oct. 22

Stajerski Klub, Martinovaje evening with Family Style Dinner, Alpine Sextet band at Slovenian National Dome, 6417 St. Clair, 6:30 p.m. Donation \$16.00.

Sunday, Oct. 23

"Občni zbor" General meeting at the Slovenska Pristava.

Saturday, Oct. 29

Zarja Fall Concert at Slovenian Society Home, Euclid.

Sunday, October 30

St. Vitus Alumni Honoree Day Dinner (family style) in St. Vitus Auditorium; serving 1:30 p.m. Donation \$15.00.

"Our Family Has Been Here to Serve You Since 1903"

— Serving Slovenian Families for 90 Years. —

Grdina-Faulhaber Funeral Home

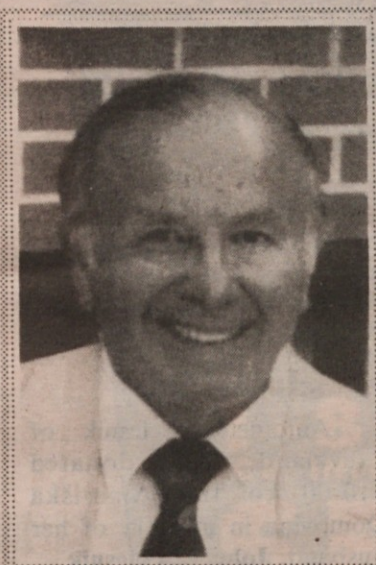
17010 Lakeshore Blvd.
Cleveland, Ohio 44110

531-6300

For further information call Don Faulhaber—Funeral Director

Preplanned Funeral Arrangements Available

• Facilities Available Throughout Northeast Ohio •

Vote
Elect...
Nov. 8th

JEROME A.

BRENTAR

TO U.S. CONGRESS

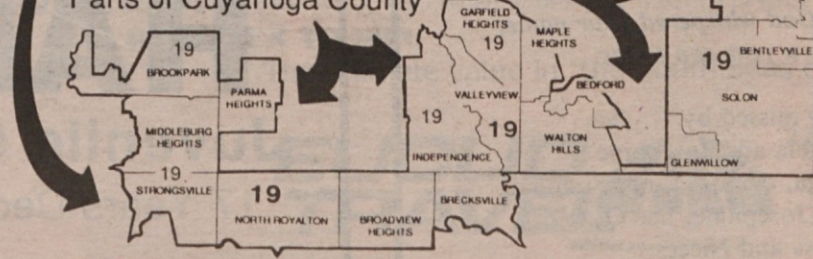
INDEPENDENT CANDIDATE FOR 19th CONGRESSIONAL DISTRICT

PAID FOR BY BRENTAR TO CONGRESS COMMITTEE
P.O. BOX 516 • MENTOR, OH 44061-0516
(216) 692-1390 • (216) 491-2181

Important!!!

"You can vote for any candidate in the Nov. 8th General Election **you do not need to vote for a party candidate.**"
Be an Independent voter and Elect **BRENTAR** in the 19th Congressional District

19th Congressional District
Parts of Cuyahoga County

19th DISTRICT
INCLUDES
ALL OF
LAKE
COUNTY
AND
ALL OF
ASHTABULA
COUNTY

Look What's Cooking

EXPERIENCE ALBIES HOSPITALITY & CUISINE

"Cooking With 'You in Mind'"

- Home Made Muffins • Daily Soups • Catering
- Daily Specials in Our Parents Tradition

Albie's Place

Albert Somrack
Owner/
Manager
26250 Euclid Ave.
Euclid Office &
Medical Plaza
Euclid, Ohio
Hours: Mon.-Fri.
8 am-4 pm
289-0836

MARK PETRIC
Certified Master Technician

Petric's Automotive Service

Foreign & Domestic
General Auto Repair

(216) 942-5130

33430 Lakeland Blvd., Eastlake, Ohio 44095 / LOCATED IN REAR

The Slovenian Genealogy Society's goal is to collect as much information as possible about every single Slovenian and their personal story. Through each individual we learn about our history and heritage. Our collections can then help individuals trace their Slovenian ancestry in the United States and overseas.

Our genealogical resources are often in the Slovenian language without comparable English translations. This is where you can help. We are asking you, as individuals or groups, to join us in our translation projects. All that is required is the commitment of time and Slovenian fluency.

As volunteer translators, you will have the unique opportunity to become directly involved in the preservation of Slovenian culture and heritage. Together we can help ensure that the Slovenian

Dream, the independent nation and culture of Slovenia, continues to be a reality.

Please contact me if you, as an individual, or your group would like to participate. Please feel free to photo-copy the accompanying form as often as necessary and return, or pass it on to other interested persons. If your group, lodge, or club would like to take on a translation project as an organizational goal, one person can fill out the form for the group. Please note that we welcome all translators. Individuals as well as groups are needed.

For information about the Slovenian Genealogy Society, please write Albert Peterlin, 2018 Springdale Dr., Martinsburg, WV 25401.

Hvala lepa!
Z iskrenimi pozdravi!
Nancy Svet Burnett, Ph.D.

Diary of submariner

by JANKO MAJNIK
Cooma N.S.W., Australia
(Continued from last week)

From astern, a plane flying not more than 20 meters high came suddenly into my sight. I was terrified. Great panic took place in my heart but it died there as quickly as it came. In less than a fraction of a second the mind took the picture of the plane, its shape, its markings and realized it was one of our sea planes.

Quickly I surveyed the rest of the sky and the sea and calmly informed the captain that "One of our sea planes just flew over us, sir." There was no need for him to know what sort of a hell I had just passed through. It would have been the end of us for sure, if it had been an enemy plane. It looked as if the pilot of the sea plane had a bit of a fright too

as he suddenly banked to the starboard and came over the bridge again, this time wagging his wings from side to side in a greeting gesture. The captain waved back - I did not. I was still in shock.

The motor boat with Flotilla Captain's aid aboard arrived at 1730 hours to inform us to wait for the Flotilla captain's arrival. As the motor boat cast off a great "hurray" echoed throughout the submarine. Action at last. Last night's rumors became reality today.

The boat with the Flotilla's Captain arrived and was soon followed by the supply boat. Where we had expected provisions for a seven day patrol there was hardly enough for one day. I had the sinking feeling that there was something badly wrong with the communication within the Flotilla.

We were under way to our first war patrol at 1900 hours. After an exchange of recognition signals at the barricades we passed through the submarine boom and minefields, heading for the open sea and hopefully some action.

Watching the dark outlines of the heads disappear from sight, a strange thought crossed my mind - will I ever see them again.

Towards 2200 hours the night became pitch black, the weather turned worse, the sea was now really up and to top it all, a very cold wind set in. The officer of the watch, myself and the two look-outs became frozen to the bone. All our concentration was directed towards the blackness, hoping to contact the enemy as soon as possible. In fact we were so intent and busy watching that we really did not feel the cold at all.

With diesels happily clanging at full speed, the submarine was heading toward the region where the enemy's convoys were reported to be. With weather still deteriorating, I turned in at midnight and slept until the call to diving stations buzzed at 0450 hours.

(To Be Continued)

Donation

Thanks to Mr. and Mrs. John Kozina of Richmond Heights who donated \$25.00 to the Ameriška Domovina.

SLOVENIAN GENEALOGY SOCIETY REQUEST FORM - VOLUNTEER TRANSLATORS

CONTACT:

Nancy Svet Burnett
Slovenian Genealogy Society
P.O. Box 1676, Sandpoint, ID 83864
Phone: 208/263-0276

FAX: 208/263-1694

PLEASE COMPLETE ONE OF THE FOLLOWING:

I WILL PARTICIPATE AS A TRANSLATOR:

NAME _____
ADDRESS _____
PHONE _____ FAX: _____

OUR GROUP WILL PARTICIPATE AS TRANSLATORS:

NAME OF ORGANIZATION _____
CONTACT PERSON _____
NUMBER OF AVAILABLE TRANSLATORS _____
ADDRESS _____
PHONE _____ FAX _____

SLOVENE LANGUAGE FLUENCY (Please check those that apply)
____ READ _____ WRITE _____ SPEAK

WILLING TO TRANSLATE (Please check those that apply)
____ Short term projects (letters, articles, passenger lists, etc.)
____ Long term projects (book translations)

In Loving Memory of Our Dearly Beloved Sister

Frances Ambrosic

— First Anniversary —

who was called to her eternal home on October 8, 1993
*You are in our thoughts and prayers every day,
We miss you, but softly God whispered your name,
and you followed Him — a year ago today.*

Sadly missed by:

Sisters: Angela and Josephine
Brother: Frank (Olga, deceased, nee Simonic)
Brother: Joseph, (Josephine, nee Orazem)
Nephews and Nieces

Euclid, Ohio, October 6, 1994.

In Memory

Antoinette Celesnik of Cleveland, Ohio donated \$10.00 to the Ameriška Domovina in memory of her husband, John E. Celesnik.

In Loving Memory of

EDWARD KAIFESH

Second Anniversary of the passing
of our beloved husband, father, grandfather
who died October 9, 1992

*Nothing can ever take away,
The love a heart holds dear.
Fond memories linger every day,
Remembrance keeps him near.*

Sadly missed by:

Jo Ann, wife
Kevin, Larry, Jimmy, Ken and Kim Ann,
sons and daughter
Maureen, Marien and Jennifer, daughters-in-law
Jessica and Andrea, grandchildren
Josephine Klemencic, mother-in-law
Kirtland, Ohio, Oct. 6, 1994.

FOR KIDS' SAKE

RE-ELECT **LEODIS HARRIS**
Juvenile Court JUDGE
17 Years Dedicated Experience

Ethel Keith, Treasurer • 1135 Brandon Road, Cleveland 11ts., Ohio 44112

On Wednesday, Sept. 14 the meeting was called to order by our president, John Habat who noted there were 124 members present.

Antoinette McGrath gave her civic reports on events going on in the neighborhood. Memorial Gardens donations are still being accepted.

The Nominating Committee, consisting of Antoinette McGrath, Ann Gornik and Mary Lavrich presented a list of candidates. At the next meeting on October 12 nominations from the floor will also be accepted. Please try to attend and take part by voting.

Items from Joe Ogrinc

In Canada, a heart patient is ten times more likely to die waiting for surgery than to die on the operating table.

Surgeons in over 40% of England's hospitals have been told to cut back on the number of operations they perform because of a shortage of funding.

The average federal agency has a manager for every seven workers.

There are now more government employees than those with jobs in manufacturing.

For Fiscal 1995, Congress has voted to increase its operating budget by over \$57 million.

The average family now pays more in taxes than it spends on food, clothing, and shelter combined.

Report on the Federation picnic was given by Matt Zabukovec which was held in August. Thanks to all who attended to make it a success. The Slovenian halls get a donation from the profits.

Matt Kajfez, president of the Collinwood Slovenian Home, thanked all members and friends who attended the homecoming in August. The event was a success even though a terrible rain-storm came through the area on that Sunday.

A reverse raffle was held thanks to Louise and Mitzi. Sausage sandwiches were served. Bingo and horse racing were held after the meeting.

On Wednesday, October 12 slides of Slovenia will be shown. Please try to attend.

Get well wishes are extended to all our sick members.

Tickets for our Christmas dinner are on sale.

Happy Halloween!

—Ann Stefancic

SNH Birthdays

Happy Birthday to the following residents of the Slovene Home for the Aged who were born in the month of October:

- 10-03, Christine Verbic, 97
- 10-06, Stefanie Kostelic, 78
- 10-06, Pat Smith, 64
- 10-08, Dorothy Bukovnik, 93
- 10-10, Josephine Kovac, 96
- 10-10, Ted Wisniewski, 84
- 10-15, Pauline Tomsich, 88
- 10-17, Ursula Branisel, 95
- 10-18, Anna Stimac, 87
- 10-19, Jane Lube, 83
- 10-19, Martin Strauss, 86
- 10-20, Paul Mudrich, 81
- 10-25, Ludwig Metlika, 91

In Memoriam of MILLIE NOVAK

Dear friends and neighbors of Millie Novak. We the undersigned wish to thank everyone who came to the funeral home to pay their last respects for Millie Novak.

The donations were properly disbursed to the various charities. Due to some omitted addresses and our efficient postal service, maybe some donors did not get personal thank you notes. Also thanks to the flower donors. Our sister Millie would have been very proud and happy for the wonderful send-off.

Mr. and Mrs. James and Mamie Stitt
and daughter Kathy
son Jimmy Stitt and family
Stan J. Erzen

Crobaugh Funeral Home

22595 LAKE SHORE BLVD.
EUCLID, OHIO

Telephone 731-4259

Gregory M. Danaher
Embalmer & Funeral Director

by Donna Lucas, Owner-Manager, Euclid Travel

Today's travelers are far more sophisticated when it comes to knowing which airlines fly where, and in keeping tabs on airline promotions and special fares. This level of sophistication, coupled with an assortment of on-line travel programs, and the Travel Home Shopping Club planned for this fall's TV lineup, adds up to the traveler being in the driver's seat.

But the travel professionals at Euclid Travel have always known that the traveler is in the driver's seat. Now, more than ever, it is important to have a good travel agent at your side to ensure that you receive the best value for your leisure or corporate travel dollar. The one travel service that is lacking in the above travel options is, you guessed it: Service.

Professional travel agents have the expertise to guide the traveler through the ever-changing maze of travel rules and regulations, and will offer the traveler the best options.

Travel agents have access to the entire range of air carriers at a single glance, along with fares, restrictions, and seat availability, thereby offering the traveler a choice.

In addition, Euclid Travel's membership in Giants, a national travel cooperative, assures travelers of the highest degree of integrity in the industry, the most competitive fares, and a host of other travel services. Euclid Travel only books with suppliers who participate in consumer protection plans. And, speaking of insurance, travelers don't often consider insurance an important aspect of their travel purchase. But without it, you could lose all or part of your money if you must cancel or change your travel plans. This is particularly important if you're booking a major cruise or tour package.

Having a good, trustworthy travel agent, one who is willing to stand by the traveler in all situations, and who is ready, willing and able to follow-up with the carrier, tour company, or other travel service

when necessary, is the traveler's insurance that every trip will go off without a hitch. This is especially important to group travelers and to corporate travelers.

Euclid Travel is a small, full-service agency. We are local. We provide individual, prompt and efficient service, before and after travel; and, we provide the best value for your travel dollar.

In Memory

I'm enclosing a check for the 1 year renewal of the newspaper "Ameriška Domovina". The separate check for \$10.00 for the newspaper is in memory of my husband, John A. Fakult, who died on November 23, 1984, 10 years ago.

He was a faithful reader of Ameriška Domovina - and I continue to subscribe because he did and because I like the paper myself. I am 80 years old and I can't read Slovenian, but I read the English section.

Helen Fakult
Euclid, Ohio

Separate vacations... (together)

Seven nights of intimate cruising to the most exotic ports in the unspoiled southern Caribbean. Plus three to seven nights at La Cabana - Aruba's finest beachside casino resort. Two great vacations for one great price, including free air from Cleveland. See your travel agent, or call 1-800-752-2782 to order a brochure or to connect directly to a travel representative near you.

Fly free to ARUBA and cruise 7 nights to CURAÇAO • GRENADA • BARBADOS • ST. LUCIA

1-800-SEA-ARUBA

FOR INFORMATION AND A FREE BROCHURE

SEAWIND

C R U I S E L I N E

The ultimate value in "the South Seas of the Caribbean"

Win a 14-night SEA-Aruba vacation for two!

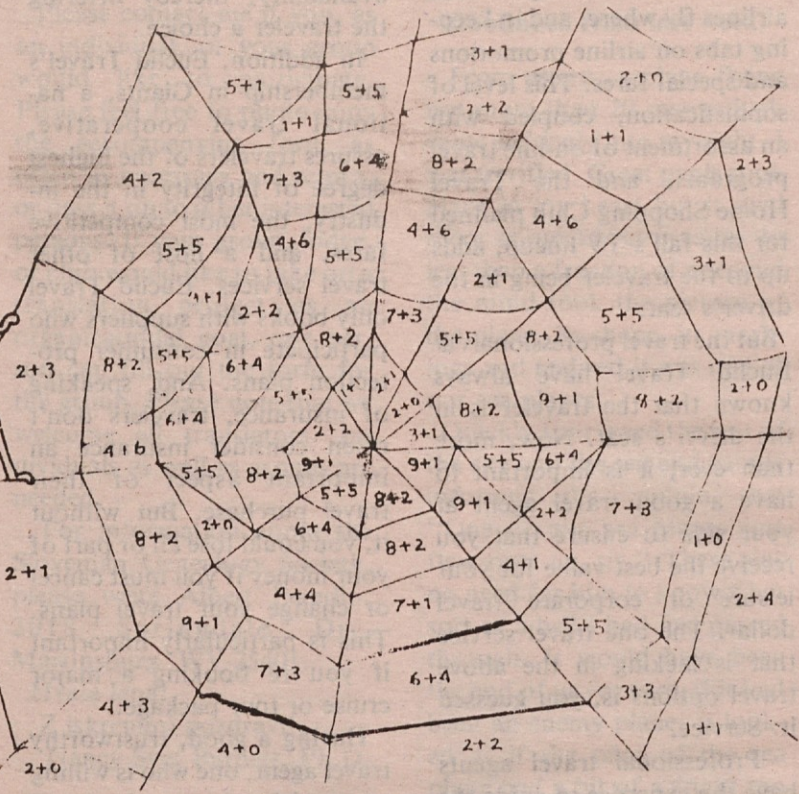
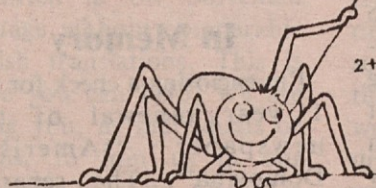
REGISTER TO WIN

The ultimate value in "the South Seas of the Caribbean"

EUCLID TRAVEL

22078 Lakeshore Blvd.
Euclid, OH 44123
216-261-1050

Color all the spaces that add up to 10 and you will see what Spider has in her web.

Mrs. Michael Vrenko, Richmond Hts. O. \$5.00

—George C. Lichtenberg

For information or to send a donation to help elect Joe Slovenec, contact:
Slovenec for Senate 25100 Euclid Ave, Suite 113 Cleveland, OH 44117 (216) 289-0820
Paid for by Slovenec for Senate - Shirley Wood, Treasurer

VESTI IZ SLOVENIJE

Dr. Janez Drnovšek v New Yorku — Odločitev o zunanjem ministru čaka na njegovo vrnitev — SKD za dr. Andreja Umeka, prorektorja mariborske univerze

Po informaciji iz Ljubljane danes zjutraj, še ni padla odločitev glede novega zunanjega ministra. Dr. Janez Drnovšek je odpotoval v ZDA, kjer se bo udeležil zasedanja generalne skupščine Združenih narodov, o nasledniku za odstopivšega Lojzeta Peterleta se bo odločil po vrnitvi domov. V tem času pa vodi zadeve v zunanjem ministru še vedno Peterle. Pred odhodom v ZDA se je Drnovšek pogovarjal z dr. Andrejem Umekom, šek prorektorjem mariborske univerze, ki je kandidat SKD.

Dr. Umek je doktoriral v ZDA iz tehničnih ved, imel je Fulbrightovo štipendijo, star je kakih 56 let. Poklicnih diplomatskih izkušenj sicer nima, kot prorektor mariborske univerze pa je razvijal in vodil stike z univerzami po svetu. Kot je njegova navada, dr. Janez Drnovšek ni hotel povedati nič konkretnega po pogovoru z dr. Umekom.

Vsi znaki kažejo, da bodo SKD vztrajali v vladni koaliciji. Dejstvo, da so predlagali kandidata za zunanje ministrstvo naj bi to potrdilo. Iz Slovenca že pretekli petek, ko so krožila druga imena (ne še dr. Andrej Umek): »Taka odločitev pomeni, da so se v SKD odločili dvoje. Prvič, da svojega mesta v koaliciji ne bodo zapustili, ampak se bodo svojo navzočnostjo zavzemali za oblikovanje uravnotežene, konsenzualne koalicije, v katero bi se lahko vključila tudi SLS, in drugič, da stranke gospodarsko področje nikoli niti ni preveč zanimalo.«

Spor med Slovenijo in Hrvaško zaradi mejne nove občine Piran

Ta teden se je odprl nov spor med Slovenijo in Hrvaško, tokrat zaradi določitve mejne občine Piran po novem zakonu o slovenskih občinah. Vseh podrobnosti o sporu še nimamo, vendar je vir v Ljubljani danes povedal, da je slovenska stran vključila v občino Piran štiri zaselke, ki so doslej spadale v hrvaško občino Buzet. O zadevi naj bi slovenski parlament razpravljala danes.

Slovenija sprejeta v GATT — Lojze Peterle optimističen glede članstva v Evropski zvezi

Pretekli teden je minister za gospodarske odnose in razvoj v slovenski vladi dr. Davorin Kračun v Ženevi podpisal pristopnico Slovenije k Splošnemu sporazumu o carinah in trgovini (General Agreement on Tariffs and Trade oz. GATT). Slovenija je uradno zaprosila za pristop h Gatt junija

1992, poroča Slovenec 28. septembra, 12. septembra letos pa je dobila zadostno dvotretjinsko število glasov članic za vstop v to organizacijo.

Dalje: »S pristopom h GATT se je za Slovenijo povečala varnost v mednarodnem poslovanju, saj organizacija temelji na načelih svobodne trgovine in enakopravnega obravnavanja držav v mednarodni menjavi. Pri uravnavanju blagovnih tokov je najbolj znana klavzula največjih ugodnosti, ki jo uživajo podpisnice GATT.« Še potekajo pogajanja o vstopu Slovenije v Svetovno trgovinsko organizacijo (World Trade Organization), ki bo predvidoma v začetku naslednjega leta zamenjala sedanji GATT.

Po njegovi vrnitvi v Slovenijo pretekli teden, udeležil se je bil zasedanja ZN v New Yorku, tam pa je imel več srečanj z zunanjimi ministri evropskih in drugih držav, je Lojze Peterle govoril zelo pozitivno o možnostih za neovirano in z dvostranskimi vprašanji nepogojevano vstopanje Slovenije v Evropsko zvezo in druge zahodne ustanove. »Vsi so podprli spoštovanje veljavnih sporazumov, pričakujejo pa tudi, da bomo z Italijo našli skupen jezik pri iskanju rešitev za odprta vprašanja. Nekateri so celo izrazili zaskrbljenost zaradi vnovičnega odpiranja preteklosti,« je rekel Peterle, nanašajoč se na znane težave, ki jih je za Slovenijo zadnji čas povzročila Italija.

— Kratke vesti —

• **Podpredsednik SKD Ivo Bizjak** je bil potrjen pretekli četrtek za varuha človekovih pravic. Prejel je 61 glasov v državnem zboru, ali dve tretjini. Bizjaka je predlagal predsednik države Milan Kučan, mandatna doba za Bizjaka pa traja šest let. Po potrditvi je Bizjak dejal, da želi biti varuh za vse državljane.

• **Zakon o političnih strankah** je bil sprejet pretekli teden. Med drugim določa, da je za novo stranko potrebnih najmanj 200 ustanoviteljev, da se ne bo poddržavilo tisto premoženje nekdanjih družbenopolitičnih organizacij, ki je bilo ustvarjeno s članarino, in da se ne bo poddržavilo premoženje Zveze svobodnih (nekaj partijskih) sindikatov ter Zveze združenj borcev NOV. Zakon je bil sprejet s 55 glasovi, nekatere stranke pa pravijo, da bodo sprožile ustavni spor.

• **Bronasti olimpijec Sašo Mirjanič** je 25. septembra zjutraj umrl v avtomobilski nesreči, komaj pet dni po vrnitvi iz tekmovanja v Indianapolisu, ZDA. Veslač Sašo Mirjanič je sodeloval v ekipi, ki je na olimpijskih igrah v Barceloni l. 1992 osvojila za Slovenijo bronasto kolajno. Ob smrti je imel 26 let.

Iz Clevelanda in okolice

Res odličen koncert—

Preteklo soboto zvečer je imel v SND na St. Clairju koncert komorni zbor Ave iz Ljubljane. Prišlo je več kot 400 poslušalcev, ki so bili očarani nad lepoto petja dvajsetih pevcev in pevk z dirigentom Andražom Hauptmanom vred. Bilo je enkratno doživetje. Zboru čestitamo z željo, da bi nas še kdaj obiskal.

Občni zbor to nedeljo—

To nedeljo ima občni zbor Balincarski krožek Slovenske pristave. Prišel se bo ob 3h popoldne na Pristavi, po njem bo dobra večerja. Članstvo vabljen, da se občnega zbora udeleži.

Vstopnic ni več—

To nedeljo bo v avditoriju pri Sv. Vidu banket ob zaključitvi praznovanja stoletnice KSKJ. Obveščeni smo, da so vse vstopnice za banket prodane. Mašo bo daroval škof A. Edward Pevec.

Krofi—

To soboto od 8. zj. dalje vas vabi Oltarno društvo pri Sv. Vidu na prodajo krofov, kot običajno v društveni sobi šolskega avditorija.

Martinovanje—

Štajerski in prekmurski klub priredi svoje martinovanje v soboto, 22. okt., ob 6.30 zv., v SND na St. Clairju. Igral bo Alpski sekstet. Za vstopnice, pokličite 731-5826 oz. 261-5277.

Dve poroki—

To soboto se bosta v cerkvi sv. Vida poročila Alenka Marie Dejak in Brian A. Winslett. Nevesta je hčerka g.ge. Janeza Dejaka, ženin pa sin g.ge. Jamesa Winsletta. Prav tako se bosta to soboto v cerkvi sv. Noela poročila Renee M. Newman in Anthony J. Rus. Vsem voščimo vse najboljše na skupni življenjski poti!

Novi grobovi

Frank Zajec

Umrl je 46 let stari Frank Zajec, sin Franka in Mary (r. Orehovec) Zajec, brat Karen Koch, stric Kevina. Pogreb bo danes dop. ob 10.30 iz Želetovega zavoda na E. 152 St. na pokopališče Vernih duš. Družina bo hvaležna za darove v pokojnikov spomin Slovenskemu domu za ostarele, 18621 Neff Rd., Cleveland, OH 44119.

Frances Logar

Umrla je 89 let stara Frances Logar, rojena Kern, vdova po Antonu, mati že pok. Tonyja, sestra Franka, Tonyja, Adolpha, Johna, Louisa, Caroline Chesnic in Mary Sedmak (vsi že pok.) ter Josepha. Pogreb je bil 4. oktobra v oskrbi Zak (dalje na str. 13)

Ljubljanski župan pride—

Ljubljanski župan Jože Strgar bo na obisku v Clevelandu od 15. do 18. oktobra. Povabljen je bil na simpozij mestnega vrha županov o učinkovitosti trgovine, ki bo v Columbusu od 18. do 21. okt. Z njim prideta tudi žena, ga. Olga Tržec - Strgar in Marko Morel, vodja službe za mednarodno in medmestno sodelovanje in protokol. V Clevelandu se bo župan Strgar zopet srečal z županom Michaelom White-om, odborom za sodelovanje med Clevelandom in Ljubljano, prisostvoval bo še koncertu Glasbene Matice 16. okt. Dobil se bo tudi s predstavniki tukaj živčih Slovencev. V Columbusu bosta za g. Strgarja in ženo ter g. Morela priredila sprejem guverner George V. Voinovich in žena Janet. Za podrobnejše podatke o obisku, pokličite Častni konzulat Slovenije v Clevelandu na (216) 589-9220.

Podarjena naročnina—

Balincarji in prijatelji s Floride so naročili enoletno naročnino na Ameriško Domovino za go. Thereso Miska iz Edgewater, Fla., in sicer ob njenem 90. rojstnem dnevu. Lepa gesta, mar ne!

V Rožmanov sklad—

Za študente v oskrbi Mohorjevih domov so darovali: V spomin na pok. škofa Gregorija Rožmana \$30 ga. Ana Medved; za pok. Mili Novak \$30 ga. Julka Smole; ga. Ana Tomc pa je darovala \$10 v spomni na dr. Janeza Oražma. V svojem in v imenu Mohorjeve se darovalcem lepo zahvaljuje pov. J. Prosen.

Opravičilo—

V osmrtnici za Josephine Radovic, objavljeni pretekli teden, smo pomotoma pisali, da je bil pogreb v oskrbi Želetovega zavoda, ko je bil dejansko pri Brickmanovem zavodu. Za neljubo pomoto se vsem prizadetim iskreno opravičujemo.

Dr. Janko Tischler - umrl—

V Celovcu je po daljši, težki bolezni umrl slovenski odvetnik dr. Janko Tischler, v starosti 64 let. Pokojni je bil sin predvojnega in povojnega voditelja koroških Slovencev in ustanovitelja slovenske gimnazije v Celovcu, dr. Joška Tischlerja. Za pokojnim žaluje žena Marica in otroci Marica, Janko in Silvo z družinami. R.I.P.

Spominski dar—

Ga. Josephine Sustarsic, Cleveland, O., je darovala \$15 v podporo našemu listu, spomin Mollie Postotnik, Emila Albu in Amalijske Košnik. Za naklonjenost najlepša hvala!

FOTO: PRIMOŽ PREDALČ

Ivo Bizjak bo v naslednjih šestih letih skrbel za varovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

AMERIŠKA DOMOVINA

6117 St. Clair Ave. — 216/431-0628 — Cleveland, OH 44103

AMERIŠKA DOMOVINA (USPS 024100)

James V. Debevec — Publisher, English editor
Dr. Rudolph M. Susel — Slovenian Editor

Ameriška Domovina Permanent Scroll of Distinguished Persons:
Rt. Rev. Msgr. Louis B. Baznik, Michael and Irma Telich,
Frank J. Lausche, Paul Košir

NAROČNINA:

Združene države in Kanada:

\$25 na leto za ZDA; \$30 za Kanado (v ZD valuti)

Dežele izven ZDA in Kanade: \$35 na leto (v ZD valuti)

Za Slovenijo, z letalsko pošto, \$110 letno

SUBSCRIPTION RATES

United States and Canada:

U.S.A.: \$25 per year; Canada: \$30 in U.S. currency

Foreign: \$35 per year U.S. or equivalent foreign currency
\$110 per year airmail to Slovenia

Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio

POSTMASTER: Send address change to American Home,
6117 St. Clair Ave., Cleveland, OH 44103-1627

Fax (216) 361-4088

Published every Thursday

No. 40

Thursday, October 6, 1994

Zanimivi pogledi Allana Wendta

V današnji AD je ponatisnjen intervju, ki ga je imel z ameriškim veleposlanikom v Sloveniji Allanom Wendtom *Slovenčev* novinar Zvone Žigon. Res je sicer, da bo kmalu uradno imenovan njegov naslednik na tem mestu (ime je že znano), vendar je iz intervjuja jasno, da je Wendt še vedno prav tako močno naklonjen Sloveniji, kot je dokazal ob obisku v začetku letošnjega leta med slovenskimi Amerikanci. Edini velik pomislek, ki ga ima do današnje Slovenije, se nanaša na določen del zakonodaje glede njegovega investiranja in lastništva zemlje.

Jasno je tudi, da ima Wendt, preko njega pa gotovo tudi State Department oziroma ameriška vlada, umirjeno stališče do vseh številnih afer, političnih in gospodarskih, ki tako razburjajo slovensko javnost. Tudi tu v ZDA so tisti med nami, ki ob vsakem neuspehu SKD ali drugih še bolj konservativnih slovenskih političnih strank in gibanj, s tem ob vsakem uspehu levičarskih strank in gibanj, znova poudarjajo, da demokracije v Sloveniji ni ali je vsaj v hudi nevarnosti, da se nič ali kaj dosti ni spremenilo.

In kaj meni veleposlanik Wendt, ki gotovo ni o dogajanjih v Sloveniji slabo obveščen, in ki tudi ni kak neizkušen poklicni dipomat? No ja, te afere so pomembne samo znotraj Slovenije, v tujini skoro nič ne odmevajo. Odgovor tistim, v Sloveniji in izven nje, ki stalno trdijo, da zunanji svet nima in ne bo imel zaupanja v Slovenijo, dokler so na oblasti le malce predelane v demokratično obliko stare strukture, stara partijska garnitura itd.

Kar je za Wendta najbolj pomembno, preko njega pa za ZDA in vse druge demokratične države po svetu, je to, da Slovenija ohranja demokratično ureditev, da se ne povezuje z državami, ki podpirajo terorizem po svetu (in tu je iz intervjuja lahko razbrati, da je imel Wendt v mislih slovensko trgovanje z vojaško opremo z Iranom, kar je prišlo na dan z zasedbo tovrstne pošiljke opreme na dunajskem mednarodnem letališču), ali, kot je Wendt dobesedno rekel: »Glede politike pa, za Washington je pomembno le, da država vztraja na poti k demokraciji, prostemu trgu in uravnoveženosti.«

Seveda imajo mnogi v naši skupnosti še bolj zahtevne poglede na Slovenijo in njeno politiko oz. obnašanje. Gre za popravilo krivic, storjenih s strani prejšnjega komunističnega režima, za krivice, o katerih ni mogoče pričakovati, da bodo pometene pod preprogo oziroma ostale pod preprogo za vedno prikriti. Med nami pa je veliko takih, ki z vsem tem

Pristavski upokojenci vabijo na koline

RICHMOND HTS., O. — Zdaj je že kar v navadi, da zaključimo letne prireditve na Slovenski pristavi s »Kolinami«, ki jih pripravijo pristavski upokojenci. Na Pristavi je vedno lepo, a najlepše v jeseni, če je sončen dan in se vsa narava blešči v najrazličnejših barvah. Upamo, da bo v **nedeljo, 16. oktobra**, tudi tako lep dan, in vabimo člane Slovenske pristave ter prijatelje na naše koline. Pripravili bomo res dobre krvavice, riževe klobase in pečenice, domače kisló zelje s pečenim krompirjem.

Vse to vam bodo naše prijazne upokojenke servirale in dodale še lep kos jabolčne povitice, samo za 8 dolarjev. Klobase bodo pa naprodaj tudi, da jih lahko odnesete domov. Servirali bomo od 1. popoldne to četrte ure. Ker je pri fari Marije Vnebovzete ta dan ob 4.30 pop. zaključek 40-urne evharistične pobožnosti, vas vabimo, da pridete na Pristavo zgodaj popoldne in se potem lahko udeležite še te lepe pobožnosti. Kapelica na Orlovem vrhu bo tudi odprta in boste lahko že *to* nedeljo prižigale svečke v spomin na naše rajne. Za Vse svete je ponavadi že mrzlo vreme in sneg in marsikdo ne more priti k molitvam na Orlov vrh.

Mariji Pomagaj na Orlovem vrhu pa se priporočimo tudi, da bi nam bilo dano še nekaj let uživati zaslužen pokoj v zdravju in veselju.

Na svidenje v nedeljo, 16. oktobra, na Slovenski pristavi — in pridite lačni!

U.F.

P. Bazilij Valentin, Melbourne, Avstralija

Rešujmo, kar se rešiti da!

Kako naj opišem delo slovenskega duhovnika v Avstraliji? Najprej bi rad poudaril, da morda najbolje opišem svoje delo ni delo nas v Avstraliji s stavkom: Rešujmo, kar se rešiti da! In to na verskem in narodnem področju.

Zlasti za prvi dve desetletji (petdeseta in šestdeseta leta) bi lahko dodal še področje socialne pomoči, saj so tolikokrat prihajali rojaki iz begunskih taborišč celo brez popotne torbe, brez stvari za enkratno preobleko. Zbiranje potrebne obleke, iskanje stanovanj, iskanje služb..., tolmačenje po bolnišnicah in raznih uradih — vse to je bil del mojega življenja med novodošliimi priseljenci. In vesel sem ga ter ga še imenujem pastoralno delo, če tudi se morda s tem kdo ne strinja.

Vedno sem zavračal očitke: »Za socialno pomoč so druge organizacije. Tudi za ostarele skrbi država, kaj ti je treba graditi Dom počitka!...« Pomoč bližnjemu v potrebi je navadno odprla vrata do src. Zlasti v letih, ko so prihajali razočarani rojaki, pa prinašali s seboj v svet sto krivičnih očitkov, sodb in laži o duhovnikih in Cerkvi. Dobrota je dokazala nasprotno in ovrgla laži.

Omenil sem že versko in narodno področje. V izseljen-

stvu, pri nas vsekakor, se to dvoje ne da ločiti. Kdor ohrani versko pripadnost, ohrani tudi narodno zavest. Obenem so mi znani številni primeri, da je nekdo z vero odrgel tudi narodnost in se prodal. In so primeri, ko se je z vrnjeno vero po dolгих letih izseljenec spet zavedel svoje narodnosti ter bil rešen versko in narodno. Pri takih in podobnih primerih ni nikjer objavljeno, da je bil na delu izseljenski duhovnik. In vendar: brez njega bi ne prišlo do take rešitve. Vsak tak primer mi je v tiho zadoščenje, da moje delo ni zaman in prinaša svoje, včasih na zunaj domala nevidne ali na videz nepomembne sadove.

Menim, da delajo izseljen-skemu duhovniku krivico tisti, ki ob njegovem kulturnem ali socialnem delu ne vidijo v tem njegovega pastoralnega dela. Delala pa nam je krivico dolga leta oblast enoumja, ki je hote molčala o našem narodnem, kulturnem in socialnem delovanju ter nas je tudi v tujini hotela zapreti v zakristijo. Globoko sem prepričan, da se je vse, kar se je v Avstraliji ali kjerkoli ohranilo slovenskega, ohranilo ob neutrudnem delu in žrtvah izseljenskih duhovnikov.

V Avstraliji so ovira pri našem delu daljave. Zunaj središč hodimo maševat še v

razne oddaljene kraje, kjer žive skupine rojakov. Iz Melbourne sem se okrog dvajset let vozil vsaka dva meseca v 800 kilometrov oddaljeno Adelaido, dokler ni dobila lastnega duhovnika. Naučil sem se prespati kar v avtu, da sem pridobil čas.

Še hodimo vsaka dva meseca maševat v 310 kilometrov oddaljeno Woldongo, kjer pride včasih k maši nad dvajset rojakov, včasih pa komaj deset ali deset. Moderno gledano, bi kdo rekel: Ni vredno truda za peščico! Osebnost sem vedno vesel tudi devetih ali desetih.

In končno ne gre le za mašo, ki bi se je lahko zjutraj udeležili v angleščini in zadostili nedeljski dolžnosti. Obisk da ljudem moralno oporo in zavest, da imajo svojega duhovnika, ki zanje skrbi kljub razdaljam in se nanj lahko zaneajo. Obenem pri takem obisku zvem za bolnika, ga obiščem in lahko pripravim v domačem jeziku za večnost. Tudi lahko zvem za družinsko zadevo, kjer pomagam kaj poravnati in ublažiti odnose...

Sto stvari je zvezanih s takim obiskom, ki navadno prinese utrujenost, a tudi blažilno zavest, da nisi zastoj tako daleč »Bogu za hrbtno« — podaljšana božja roka si in bi marsikaj odpadlo, če te ne bi bilo.

Iz oddaje Tretji dan
Radia Slovenije
Družina, 25. sept. 1994

Saša Martelanc — jubilent

Kat. glas, 22. sept. 1994 — Prav na dan, ko izide ta številka našega časopisa, praznuje 60-letnico rojstva znani in priljubljeni časnikiar in pisatelj Saša Martelanc. Rodil se je namreč 22. septembra 1934 v slovenski prestolnici staršem, ki so se tja izselili iz Trsta. Klasično gimnazijo je začel obiskovati že v Ljubljani, šolanje pa je nadaljeval v Trstu, kjer je maturiral v razredu prvih slovenskih »klasikov«.

Veliko je sodeloval in še sodeluje v slovenskih demokratičnih organizacijah ter v slovenskem periodičnem tisku. Predvsem pa se je posvetil delu pri slovenski tržaški radijski postaji, kjer je še vedno zaposlen na časnikarskem oddelku. Pred leti je poskrbel za številne zelo zanimive in kakovostne intervjuje, v katerih sta prišla do izraza njegova široka razgledanost in smisel za res zanimivo in živo poročanje. Še pred stalno namestitvijo je sodeloval pri radiu kot pisec za-

(dalje na str. 11)

Anton M. LAVRISHA
Attorney-at-Law
(Odvetnik)
18975 Villaview Road
at Neff
692-1172
Complete Legal Services

Dr. Rudolph M. Susel

Allan Wendt, veleposlanik Združenih držav Amerike v Sloveniji

Za ZDA smo v Srednji Evropi

Washington je Slovenijo postavil v isto skupino kot Poljsko, Češko, Slovaško... in jo tako ločil od bivše SFRJ — Slovenija bi se morala odpreti za tuja vlaganja

Ameriški veleposlanik v Sloveniji Allan Wendt je govoril o najnovejših stališčih Washingtona do Slovenije, o slovenskem gospodarstvu, o Sloveniji...

(Pogovarjal se je Zvone Žigon)

• Slovenija se že od osamosvojitve naprej »otepa« nenehno povezovanja z Jugoslavijo in vojno. Kako in kam nas uvrščajo Združene države Amerike?

Meni in vsem, ki so kdaj bili v vaši državi, je jasno, da je Slovenija daleč od Balkana in da je ne smemo enačiti s komer koli. Ameriško zunanje ministrstvo, ki deluje na podlagi označb za različne politično-geografske dele sveta, je doslej jemalo vso Vzhodno Evropo oziroma po-socialistične države kot celoto, saj so razmere v tem delu sveta razmeroma zapletene in kakršna koli delitev ni tako enostavna.

V ponedeljek (19. sept., op. ur. AD) pa je bila sprejeta odločitev, da se tako posploševalen naziv umakne iz besednjaka Washingtona. Ustanovljeni so novi oddelki, ki se s tem delom Evrope ukvarjajo po načelu, bližjem dejanskemu stanju. Po tej logiki je Slovenija zdaj uvrščena med države »Severne Srednje Evrope«, skupaj s Poljsko, Češko, Slovaško, Madžarsko in Romunijo.

• To je pomemben razloček...

Zelo pomemben. Menimo, da taka razporeditev precej natančneje odseva dejanska razmerja. Veseli smo takega razvoja stvari, saj kaže natančnejšo sliko dogajanja v tem delu sveta. Prejšnji naziv za Slovenijo je bil pravi anahronizem.

• Slovenija torej ne spada več med »države nekdanje Jugoslavije«. Ali to lahko pomeni tudi znamenje, da se ji obeta odprava prepovedi za uvoz orožja?

ZDA Slovenije nikakor ne povezujejo s krizo v Bosni in se zavedajo, da je embargo za vašo državo krivičen. Toda gre za ukrep Združenih narodov, zato ga mora spremeniti ta ustanova, sestavljena iz velikega števila držav — v tem trenutku pa je tak postopek lahko zelo zapleten. Slovensko stali-

Allan Wendt

šče in zahteva po odpravi prepovedi za uvoz orožja ob tako velikem problemu, kot je danes dogajanje v Bosni in Hercegovini, težko razločljivo. Gre torej predvsem za neroden trenutek, zato moramo počakati na oktobrske dogodke v Bosni.

• Kako Vi in ameriško gospodarstvo gledate na preobrazbo Slovenije?

Pred kratkim se je v Portorožu končala ameriško-slovenska poslovna konferenca, na kateri se je veliko govorilo o vašem gospodarstvu. Vsi so bili navdušeni nad razvojem gospodarstva v Sloveniji, o čemer govorijo številni kazalci. Dosegli ste pozitivne številke v gospodarski rasti in jih boste letos še povečali, dobivate boj z inflacijo, tolar je v primerjavi s tujimi valutami trden, zrasla je menjava s tujino, napreduje industrijska proizvodnja.

Opozoriti pa moram na slabost, namreč na vašo zakonodajo, ki določa pogoje za tuje naložbe. Več ameriških poslovnežev je že prišlo v Slovenijo, bili so nad njo navdušeni in hoteli vlagati denar. Toda vse se je ustavilo pri zelo omejenih možnostih za tuje naložbe. Šli so še v druge države, sorodne Sloveniji; tam so ugotovili, da so pogoji lažji in se odločili za naložbe tja.

Vaša država postavlja previsoke davke za tuje naložbe, previsoki so stroški za socialo, ni prav, da obstajajo omejitve za direktorje, ki niso Slovenci, prehude se nam zdijo omejitve glede tujega lastništva zemlje itd.

Zavedati se morate, da gre za tekmovanje, v katerem

zmagajo tisti, ki gledajo daleč naprej. Radi bi v Sloveniji videli več Američanov, več ameriških naložb. Upamo, da se bodo vsaj nekateri pogoji izboljšali in da bo Slovenija postala v tem smislu privlačnejša. Naložbe iz tujine so koristne tako za vas kot za ZDA, saj prinašajo novo tehnologijo, nov način dela, nova delovna mesta, večjo možnost tekmovanja.

Seveda pa je največ odvisno od Slovencev samih. Zavedam se, da so Slovenci glede tega zelo občutljivi, toda vseeno menim, da je kratkovidno mišljenje, da lahko storite vse sami, čeprav nočem reči, da morate v dobro tujih naložb pozabiti nase. Zmotno je mišljenje, da z odpiranjem za tuji kapital izgubljate (politično) samostojnost. Slovenski parlament pa je julija letos zavrnil predlog za zmanjšanje ostrine pogojev za tuje naložbe...

• Kako bi komentirali, če sploh bi, zdaj že ponavljajoče se afere z orožjem? Kako presoiate slovensko prizorišče?

Menim, da gre v obeh vprašanih predvsem za slovensko notranjo zadevo. Vam se afere seveda zdijo zelo pomembne, toda tako je v vseh državah. Notranji škandali imajo velik odmev samo znotraj meja, zunaj pa majhnega. Le tega ne bi radi videli, da bi slovensko orožje oziroma vojaška oprema potovala v države, ki podpirajo terorizem. (Opomba ur. AD: Tu je g. Wendt gotovo mislil na opremo za usmerjanje ognja tankov, ki jo je zasegla avstrijska carina, ko je bila oprema na poti v Iran, oprema pa je slovenski proizvod.)

Glede politike pa, za Washington je pomembno le, da država vztraja na poti k demokraciji, prostemu trgu in uravnoteženosti.

• Se Vam zdi, da Slovenija stori premalo za lastno ime v svetu?

Ne le v Ameriki, tudi v Evropi je še ogromno ljudi, ki ne vedo o Sloveniji nič. Težko sodim, kdo je za to odgovoren. Pristojni v vaši vladi se gotovo trudijo, a država je majhna in nova.

Popraviti moramo vtis o tem, kaj je Slovenija. Vsi, ki pridejo v vašo državo, so navdušeni nad življenjskim standardom, ljudmi, naravo, gospodarskim razvojem. Imate odličen zemljepisni položaj in ko boste dogradili ceste, bo koprsko pristanišče postalo glavno izhodišče za prevoze v notranjost.

Mnogi »od zunaj« ne razumejo razmer v Sloveniji. Najboljši način za širjenje dobrega imena vaše države pa je prav v izkušnjah ameriških gospodarstvenikov. Ko se bodo sprostil vaši zakoni, se bo hitro razširilo tudi ime Slovenije. Tudi sam sem v ZDA že imel več predavanj o vaši drža-

Ustanovni zbor društva slovenskih katoliških izobražencev

Da bi s pogumom premagali molk

LJUBLJANA — »Katoliški izobraženec je prebivalec dveh svetov. Njegovo mesto je tam, kjer izkustveni svet narave in zgodovine obstane pred veljavo Besede; ne tako da bi bila okrnjena njegova empirična integriteta, ampak tako da je okrnjena njegova samozadostnost.«

S temi besedami je dr. Justin Stanovnik pozdravil udeležence sobotnega (24. sept.) ustanovnega zbora društva slovenskih katoliških izobražencev na Teološki fakulteti. Med uglednimi gosti zbora sta bila tudi ljubljanski nadškof dr. Alojzij Šuštar ter ljubljanski župan Jože Strgar, dipl. inž.

Dr. Justin Stanovnik je v uvodnem govoru dejal, da se katoličanom prav zdaj ponuja velika priložnost, da izpeljejo veliko gibanje za novo politično zavest, ki jo zahteva obstoj samostojne države: »To je izrazito graditeljska naloga, ki je tisti, ki danes upravljajo z državo, nimajo. V našega človeka še ni prodrla zavest, da je država javna in hkrati posameznikova stvar, da je torej njegova blaginja odvisna od skupne blaginje in njegova svoboda od moči države.«

Druga stvar, na katero bi morali člani društva po Stanovnikovem mnenju opozarjati, je »velika prisebnost«. »Nikoli se ne bi smeli vdajati varljivemu videzu in izrekati lahkinih in vnaprej pripravljenih moralnih sodb, ampak s potrpežljivim delom prodirati v naravo tega, kar je pred nami. Zato je vedno na mestu vprašanje, ali je slika, ki jo imamo o sedanjosti, prava ali bi morali kako plast še odgrniti.«

Stanovnik je v nadaljevanju še opozoril, da katoliški izobraženci nikoli ne bi smeli pozabiti na samospraševanje: »Če hočemo biti svobodni, moramo vedeti, kaj in kakšni smo. To je nujen pogoj za kakršno koli rast. Pregledati moramo, kakšni smo izšli iz totalitarizma, kako nas je ohromil molk in zakaj se med nas noče vrniti tisti pogum, ki je nujen, če hočemo pridobiti spoštovanje drugih. Temeljito se moramo poučiti, kaj je krščanska ponižnost, da je ne bi, kar se tako pogosto dogaja, zamenjavali z nepokončnostjo in jo tako opravičevali.«

Naloge bi morali uresničevati tudi ali predvsem katoliški izobraženci novega društva, saj, kot pravi dr. Justin Stanovnik: »Če ne boš ti, ne bo nobeden!«

Seveda pa ta naloga ne bo lahka, saj je mesto izobraženca utemeljeno z mestom, ki ga ima v civilizaciji razuma, to mesto pa je danes v temelju prizadeto, opozarja Stanovnik. »V prostor civilizacije

vdirajo gibanja in mitologije, ki si lahko zagotovijo svoje kratko življenje samo v odsotnosti uma. Polasčajo se človeka, zato je njegova praksa izročena močem postmodernih čarovnij.«

V takšnem svetu naj bi bil katoliški izobraženec znamenje, po katerem se bo odločala prihodnost sveta. Ima namreč veliko prednost pred drugimi — sposoben je ohraniti ravnotežje med posameznikom in skupnostjo, kar je pogoj človekove normalnosti. In kako to doseže? Po Stanovnikovem mnenju predvsem s tem, da brani in zagovarja ustanovo, ki mu zagotavlja svobodo. »Boj za človekovo normalnost bo predvsem boj za ustanovo.«

Urša Matos

Slovenec, 26.IX.1994

Saša Martelanc

(nadaljevanje s str. 10)

nimivih radijskih oddaj ter pri Radijskem odru z zvočno in glasbeno opremo ter dramskimi besedili.

Pri Mladiki sodeluje že vse od njenega nastanka. Pred več kot 35 leti je poskrbel za izdajo šapirografiranega lista Slovenska misel. V na zunaj skromnih straneh dveh števil je nedvoumno povedal, da je najvišji ideal, ki ga prej ali slej mora doseči slovenski narod, neodvisna in demokratična država. To je s svojimi mladimi sodelavci jasno izpovedal že takrat, ko ni bilo to ravno pogodu vladajočim v slovenskem prostoru. Nasprotno, veljalo je za zelo prevratno dejanje.

Pred desetimi leti mu je Goriška Mohorjeva družba izdala knjigo pretežno avtobiografskih črtic Melodija, leta 1987 pa Veter iz ljubih daljav. Po splošnem mnenju je s tema dvema knjigama Saša Martelanc dokazal, da je tudi nadarjen pisatelj.

Poleg velike ljubezni do Slovenije sta za Sašija Martelanca značilna uglašen nastop in plemenit odnos do vseh ljudi. Iz razgovora z njim podoživimo »včerajšnji svet« s tiste svetle strani, ki je, podobno kot pri Štefanu Zweigu, izraz njegove velike srčne kulture. (mab)

MALI OGLASI

SKRL Die Casting Inc. has full-time entry level positions available in the foundry on all three shifts. Excellent benefits. Starting rate varies with work experience. Contact Rob or Tony, Monday through Friday, 7-11 AM and 1-4 PM at 946-7200. Located next to Rte. 2 in Eastlake. (37-40)

HOUSE FOR SALE
St. Christine's area. 3 BR. 2 baths.
382-2893 or 731-7028 (37-40)

For Rent
Off E. 185 St. 4 rooms, up. Adults. Non-smoker. Call 481-8255. (39-42)

† V BLAG SPOMIN †

DRAGIH, NEPOZABNIH STARŠEV

OČETA

MATERE

VIKTORJA VOKAČ
umrl 7. oktobra 1964

JENNIE VOKAČ
umrla 14. oktobra 1971

Počivajta mirno in večna Luč naj Vama svetili
ŽALUJOČA HČERKA STELLA IN OSTALI
Cleveland, Ohio, 6. oktobra 1994.

Slovenci za danes — Zdomstvo - Emigracija

Dr. Hilarij Rolih, New York, navtični inženir, projektant, podjetnik

Sledi tekst intervjuja, ki ga je z dr. Hilarijem Rolihom imela za tržaško revijo *Mladika* Zora Tavčar. Ga. Tavčarjeva (njen mož je znani pisatelj Alojz Rebula) že več let za Mladiko vodi intervjuje z znanimi Slovenci in Slovenkami, živečimi v zdomstvu ali emigraciji. Več teh intervjujev ameriških in kanadskih rojakov smo že posredovali našim bralcem. V zadnjem času je dr. Rolih zelo angažiran v pri-zadevanjih za ustanovitev ameriške konference Svetovnega slovenskega kongresa. Tekst intervjuja sledi (v nadaljevanjih), prav tako uvodne besede Zore Tavčarjeve. Intervju je izšel v *Mladiki*, štev. 5-6, 1994.

dr. Rudolph M. Susel

Človek, ki ima na skrbi sodobne intervjuje, mora imeti svoje antene razpete na vse strani, posebno če njegovo zanimanje velja Slovincem iz »velikega sveta«. Tako sem tudi tokrat »zasačila« v Trstu zanimivega Slovence, po študiju navtičnega inženirja, z vrsto drugih strokovnih diplom, opravljenih že v Ameriki, predvsem pa solastnika, projektanta in enega vodilnih šefov velike družbe, s sedeži v mnogih ameriških državah. Gre za družbo G.G. Sharp, znano in nagrajeno za vrsto domiselno zasnovanih ladij-velikank, od katerih je nekatere v celoti ali delno načrtoval naš sogovornik.

Dr. Hilarij Rolih pa je poleg tega tudi zaveden Slovenec, poročen s Slovenko, tudi Tržačanka, naročnik slovenskih tiska, gostitelj znanih Slovencev, ki prihajajo v New York, ter delegat ameriške veje Svetovnega slovenskega kongresa... in še marsikaj bi lahko našteali. Morda se bo zdel komu intervju mestoma preveč »ladijski«, a kako se izogniti skušnjavi, da bi ne odškrnila vrat tudi v nam tako neznani in nenavadni svet! Mislim, da vam ne bo žal, če se boste potrudili in ga prebrali.

ZORA TAVČAR

• Poslušala sem del razgovora z Vami v oddaji »Aktualnosti« na Radiu Trsta A in me je takoj zamikalo, da bi bralcem postregla s tako zanimivo osebnostjo, tržaškim Slovincem, ki se je uveljavil v Ameriki na tako nenavadnem področju, kot je ladjedelništvo. Sicer pa me najprej — kot vsakega Tržačana — zanima, odkod izvira rod Rolihovih ter kratka zgodovina Vaše širše družine. Naj dodava k temu še telegrafski kurikulum Vašega šolanja v Trstu.

Naš rod je po poreklu iz okolice Senožeč. Prva poročila o rodu Rolihovih so iz leta 1726: najbrž so bili kmetje, kot so današnji Rolih prav tam. Že moj stari oče je delal v tržaškem arzenalu Lloyd. Pred koncem 19. stoletja je prišel s

Krasa v Trst in dobil delo v istem podjetju kot pozneje moj oče.

Moj ded je imel šest otrok. Dva sta še živa: stric Lojze je imel lani 90 let, delal je v arzenalu kot uradnik, teta pa je bila v Rimu sestra v redu Sacro Cuore de Gesu, zdaj je v Perugia, nisem je videl že sedem let. Bila je umetnica, slikala je religiozne motive, zlasti Mater božjo. Že mlada je odšla v Rim, tako so jo šolali. Te sestre imajo namreč v Rimu odlično in lepo šolo, celo papež je maševal pri njih. Delala je menda umetniško šolo in kot slikarka dobivala tudi naročila. Doma imam nekaj njenih slik, olja in akvarele.

Moj oče Josip, rojen l. 1896, je bil od Sv. Jakoba v Trstu. Bil je računovodja in je delal v administraciji pri tržaškem Lloyd. Mama Karmela Orel je bila prav tako Tržačanka. Živeli smo na ulici Macchiveli, po materini smrti pa smo to stanovanje prodali.

Jaz sem bil rojen l. 1932. Najprej sem hodil v privatno šolo k sestram na Škorklji, potem pa na osnovno šolo v ulici Sv. Frančiška. Nižjo srednjo šolo sem obiskoval na šoli Duca D'Aosta, maturiral pa sem l. 1949 na liceju Oberdan. Na univerzi v Trstu sem študiral inženirijo in specializiral pomorsko inženirijo. (Z mano je študirala tudi Zdenka Vodopivec, pozneje je učila matematiko na slovenskih srednjih šolah). Bilo je leta 1956.

Imam tri sestre: Carmen je učila s slikarjem Gromom na Opčinah, Dolores je bila učiteljica na Tržaškem, Gianna pa je študirala farmacijo, diplomirala je v Ameriki. Potem se je sestra Carmen poročila z Amerikancem-Hrvatom, njegov prijatelj, tudi Amerikane, je poročil drugo sestro. Tretja sestra pa se je kasneje poročila s Slovincem iz Trsta, arhitektom. Po vrsti sta nato sestra odšli za možema Amerikancema v Ameriko, nato sta prišla za nami še tretja sestra in njen mož, ki živita v Washingtonu, ona dela kot farmacevtka v bolnišnici.

• Kako je bilo v tistih razmeroma vročih letih Slovincu v italijanskem laičnem šol-

skem okolju? In kako je bilo z imenom Rolih pod fašizmom? — Ste se po diplomi takoj zaposlili?

Preden sem šel v Ameriko, sem nekaj časa učil na Istituto nautico na trgu Hortis. Na Ameriko sem že pomislil, ko sem se zavedel da za inženirja, posebno pomorskega, v Trstu ni perspektiv, še posebej, če je Slovenec. Tudi oče je kot Slovenec imel pri Lloydju glede tega sitnosti, precej je bilo čutiti fašistični pritisk.

V šoli kot Slovenec nisem imel težav, ker sem bil najboljši v razredu. Povem celo neki dogodek: takrat so hodili okrog s peticijami proti Anglo-Amerikancem. Italijanski dijaki-nacionalisti so zbirali podpise in jaz peticije nisem hotel podpisati, čeprav so bili takrat v mojem razredu nekateri desni ekstremisti. Ti so celo imeli opravka z neko Passarini, ki so jo potem med neko demonstracijo ustrelili. Morda to ni bilo ravno načrtno, a bila je preiskava in en sošolec je bil celo zaprt. Drugače pa sem imel kot Slovenec mir, žalitev ni bilo.

Naj povem še nekaj v zvezi z našim priimkom Rolih. Fašizem nam ga je spremenil v Rolli, kar sem težko prenašal. In ko sem dobil ameriško državljanstvo, sem vložil prošnjo za vrnitev priimka v prvotno obliko in tako spet postal Rolih kot moj rod.

• Kako se Vam je posrečilo priti v Ameriko in razmeroma hitro uspeti? Takrat je bilo to zelo težko. Težko je bilo dobiti vstopno dovoljenje za Ameriko in še težje, uveljaviti se v intelektualnem poklicu.

Sestre so mi poslale prošnjo, da me vabijo v Ameriko kot brata dveh ameriških državljanek. Mož moje svačinje Sonje, ki je bil zaposlen v neki firmi za elektroniko, pa mi je uredil, da lahko vstopim v firmo kot inženir I. kategorije. S temi zagotovili sem dobil dovoljenje, da smem v Ameriko kot inženir, saj sem le tako lahko vzel s sabo tudi ženo.

Odšla sva l. 1957 z ladjo, ki je vozila 16 dni. Ustavili smo se v Benetkah, v Patrasu v Grčiji, v Neaplju, Palermu, Barceloni in Lisboni in nato v Halifaxu v Novi Škotski ter prispeli v New York, kjer sta že živeli moja sestra Dolores in svačinja Sonja.

Sprva sva stanovala pri sestri, nato pa kmalu dobila lastno stanovanje. Že 18. marca, 16 dni po prihodu, sem namreč začel delati v firmi. Moja angleščina je bila slaba, ker sem imel v šoli nemščino. Sprva je bilo trdo zaradi jezika, potem sem se vpisal na univerzo, na Politehnični inštitut (to je ena najboljših inženirskih fakultet v Ameriki). Delal sem, zvečer pa obiskoval univerzo in študiral. V New Yorku imajo namreč skoraj vse univerze predavanja tudi zvečer.

Vpisal sem študij »Master of Mechanical Engineering« in končal študij l. 1959. Vabili so me, da napravim še doktorat, a tega sem že imel.

Bilo je intenzivno: predavanja od 6h do 10h zvečer, enkrat tedensko pa od 6h do 8h zvečer. To je bil v bistvu magistririj. V Trstu sem dobil naziv »doktor pomorskih znanosti«, v New Yorku pa še naziv »master«.

L. 1972 pa sem temu dodal še drugo diplomu — »Master of Business Administration« na New York University. To je privatna univerza z okrog 40.000 študenti. Zanimal sem se namreč za ekonomijo in želel sem poglobiti znanje. Če se človek hoče baviti z upravljanjem in vodenjem podjetja, je to tudi koristno.

• S takšno strokovno pripravo ste najbrž že ciljali na kako odgovornejšo in zanimivejšo službo. Kako ste zašli k firmi Sharp, v kateri ste ostali do danes? In s čim se ta družba pravzaprav ukvarja?

V New Yorku sem že takoj iskal drugo službo in sem preverjal oglase firm. Med drugimi sem našel (in so mi tudi priporočili) firmo George G. Sharp, Inc. Takrat je firma ra-

(dalje na str. 13)

K O L E D A R OKTOBER

8. — **Progresivne Slovenke** Amerike imajo banket ob 60-letnici, v SDD na Waterloo Rd. Večerja od 5. do 6.45, program ob 7.15, nato ples. Igra Fred Kuhar orkester.

9. — **Ameriška Dobrodela** Zveza ima Pečenje školjk in steklov na Slovenskem vrtu letovišču v Leroyu.

9. — **Praznovanje stoletnice** Kranjska slovenske katoliške jednote. Sv. maša ob 12h opoldne v cerkvi sv. Vida. Sledi banket v cerkveni dvorani.

16. — **Klub upokoencev** Slovenske pristave priredi kolino, na SP.

16. — **Pevski zbor Glasbena** Matica ima koncert z večerjo in plesom v SND na St. Clair Ave.

22. — **Štaterski klub** priredi martinovanje v Slov. narodnem domu na St. Clairju. Pričetek ob 6.30 zv. Igra Alpski sekstet.

23. — **Občni zbor** Slovenske pristave.

29. — **Pevski zbor Zarja** ima koncert z večerjo in plesom, v SDD na Recher Ave. Igra Ray Polantz orkester.

30. — **Klub graduantov** farne šole sv. Vida ima obed v dvorani pri sv. Vidu. Serviranje ob 1.30.

NOVEMBER

6. — **Ameriška Dobrodela** Zveza priredi večerjo ob 84. obletnici ustanovitve, v SND na St. Clairju.

12. — **Pevski zbor Jadran** ima koncert, združen z večerjo in plesom, v SDD na Waterloo Rd.

12. — **Belokranjski klub** priredi martinovanje, v Slov. narodnem domu na St. Clairju. Igra Alpski sekstet.

13. — **Slovenian American** Heritage Foundation prireja Slovenski večer v SDD na St. Clair Ave.

13. — **Ob 75-letnici** ustanovitve poda Dramatsko društvo Lilija veseloigro »Svoje-glavček« v Slov. domu na Holmes Ave.

DECEMBER

4. — **SKD Triglav, Milwau-** kee priredi miklavževanje.

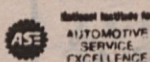
MALI OGLASI

J. R. Electric Company
Licensed-Bonded-Insured
Free Estimates
531-1140 Patty
(40-43)

**MAJOR & MINOR AUTO REPAIRS
FOREIGN & DOMESTIC
STATE EMISSIONS INSPECTIONS**

DIESEL ENGINE REPAIRS
4 WHEEL & FRONT WHEEL DRIVES
COMPLETE DRIVE-TRAIN SERVICE
FRONT END ALIGNMENT

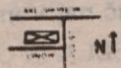
EUCLID SUNOCO SERVICE

EAST 200 SUNOCO
481-5822

470 E. 200 ST.
MON-FRI 6 AM-11 PM
SAT 7 AM-11 PM
SUN 9 AM-5 PM

TIRES

APPROVED
AUTOMOTIVE REPAIR

Joe Zigman, owner

DR. HILARIJ ROLIH

(nadaljevanje s str. 12)

ziskovala, zakaj je Andrea Doria potonila. In ko so izvedeli, da sem iz Trsta in znam italijansko, so me želeli pritegniti, a žal sem prišel za to raskavo malo prepozno in sem pri firmi začel kot pomorski inženir.

Opravljal sem kalkulacije (velikosti in mere) za ladijske stroje, za črpalke, vijake itd., skratka za teoretične izračune, na primer koliko gre pare in elektrike za pogon ladje, da doseže določeno hitrost ipd. Potem je bilo treba izračunavati kalkulacije za vedno nove in vedno večje ladje. Takrat smo delali projekte za kakih 150 ladij za Evropo. Prav tedaj so namreč namesto diesel motorjev začeli uporabljati turbine na paro. Te so bile cenejše in to je bilo bolj ekonomično kot prejšnji diesel.

Firma George G. Sharp je bila ustanovljena l. 1920 in je v času vojne projektirala *Victory ships*, to so bile trgovske ladje za prevoz vojnega materiala. Naredili so jih kaih 400, poleg tega pa tudi petdeset letalonosilk »Baby flat tops«.

Ko sem prišel jaz, smo ravno začeli projektirati prvo nuklearno komercialno ladjo »Savannah«, izdelali pa so nam jo v New Jerseyu za razstavo mirnodobske uporabe atomske energije. Nato je Savannah služila tudi za prevoze in je obšla mnoga pristanišča sveta, da so si jo ogledali, češ da ni nevarna. Cilj je bil, da se pokaže, kako jedrski pogon lahko služi tudi v miroljubne namene. Dobili smo tudi posebno priznanje, ki ga podelijo vsakih deset let neki firmi za uspešno in inovativno delo. Ta nagrada se imenuje »Sperry Award« in dobili smo jo mi za ladjo Savannah.

Potem smo zasnovali t.i. »integrirane« ladje — »integrated tug-barge«. To so neke vrste vlačilci, ki se združijo z ladjo v eno. Prednost je ta: imaš sistem, kjer sta dva vlačilca za štiri ladje. Ena naklada, druga razklada, vlačilec skrbi, da je med daljnima pristaniščema čas vožnje, izmenjavanja ladij ter natovarjanje maksimalno usklajeno in polno izkoriščeno. (Upam, da sem ta zapleteni sistem pravilno razumela... Z.T.)

• Nekaj nenavadnih ladij, s katerimi je družba Sharp najbrž ne le dobro zaslužila, ampak so ji prinesle tudi sloves, ste si menda zamislili in jih podrobno projektirali Vi osebno... In Vaš tehnični sektor, s čim ima v glavnem opraviti?

Napravili smo posebne ladje-hladilnice za prevoz mesa iz Avstralije v ZDA. Bile so največje na svetu, z največjim hladilnim hramom. Temperatura je bila —20 C. Mesa je šlo približno 40.000 ton, vse v kontejnerjih. Te načrte sem delal jaz osebno.

Izdelal sem tudi načrt za ladjo za prevoz banan. Sam sem jo projektiral in nosil vso odgovornost: da se ne zlomi (to se rado zgodi npr. petrolej-

skim ladjam, če jih slabo naložijo), da ne potone, da se ne nagne in da je v redu s hitrostjo, da pride npr. iz Avstralije pravočasno, da se tovor ne pokvari. Posebno sistem hlajenja je bil zelo zapleten. Do zadnjega podatka je moralo biti vse skrajno premišljeno in dodelano. Tudi to, kaj storiti ob neki okvari in kako predvideti razne negativne situacije.

Naš tehnični sektor dela vse, kar ima opraviti z ladijskimi stroji, od načrta za ladjo do nadziranja izdelave ter kontrole in testiranja celotnega projekta v procesu izdelave vse do izplutja ladje.

Zanimive so tudi naše ladje za prevoz vozil »roll on/roll off«. Projektirali smo te ladje tudi za prevoz na stotine vozil. Prva je bila »Comet« za vojaške potrebe v začetku šestdesetih let. Te ladje so na primer vozile od New Yorka do Portorike. Danes, 35 let po tistem, je seveda to normalno, takrat pa je bila to velika novost.

• Ali ladje le projektirate ali tudi gradite? Ali Vi ponujate projekte pomorskim družbam ali vam jih one naročajo? Kateri posebne uspehe družbe G.G. Sharp bi še posebej izpostavili, bodisi po tehnični bodisi po finančni plati?

Mi sami ne gradimo ladij. Kupec postavi zahteve, mi pripravimo pogodbo in izdelamo po njegovih zahtevah natančen načrt, svetujemo, predlagamo ipd. Recimo: podjetje »Grace Line« je imelo veliko sadja za izvoz. Določili smo velikost ladje, brzino, obliko, notranjo razdelitev in tako je nastala skupina štirih ladij za prevoz banan iz Južne Amerike v ZDA. Bile so največje tovrstne ladje na svetu.

Napravili smo tudi projekt za »ferry boat«, največji na svetu, za 6000 ljudi. Ta vozi med Manhattanom in Staten Islandom: 18 minut vožnje. Ladja ima več palub, napolni se v osmih minutah, ker je mnogo dohodov na dveh višinah. Vozita dve taki ladji. Neverjetno, če vidiš, kako teh šest tisoč ljudi pride v osmih minutah — ali še manj — iz ladje na suho ali s kopnega v ladjo!

Zadnje, kar smo delali, je sodelovanje na projektu 16 ladij za čiščenje morja ob ekoloških katastrofah (ob izlivih nafte). Te ladje zdaj stoje razpostavljene okrog Amerike za takojšnjo intervencijo v primeru takšne nesreče. Kongres je to odločil po katastrofi na Aljaski. Finansirale pa so ta projekt naftne družbe. Te so ustanovile tudi posebno družbo z nalogo, odstranjevati posledice takšnih nesreč.

(se nadaljuje)

Podpirajmo slovensko-ameriško skupnost!

MALI OGLASI

Tailor Wanted

Experienced tailor, for full or part-time job. Call 975-9855.

(40-43)

Samomori: Slovenija kar na vrhu svetovne lestvice

Po Kat. glasu z dne 22. sept. 1994 — Statistike o samomorih so vedno srhljive, ker pričajo, koliko ljudi v trenutkih stiske in obupa ne najde druge pomoči in tolažbe kot v usodnem dejanju, od koder ni vrnitve. Pred dnevi smo v italijanskem tisku zasledili lestvico držav po številu samomorov. Vodijo, kot že več let, Madžari pred Finci. Naši vzhodni sosedje so sešteli 27,4 samomorov na sto tisoč prebivalcev in mednarodna skupnost se sprašuje, kakor se sprašujejo tudi Madžari, kaj je temu vzrok.

Jugoslavija je nekje na sredi z desetimi ali enajstimi primeri na sto tisoč ljudi. Toda po naključju najdeni podatek, da je bilo v Sloveniji leta 1992 588 samomorov, nam pove, da je na vrhu svetovne lestvice Slovenija in ne Madžarska. Število 588 namreč pomeni, da je na sto tisoč Slovencev 29,4 samomorilcev, če računamo, da je v Sloveniji 2 milijona prebivalcev. Dejansko pa jih je še manj in je stanje še slabše. O tej kulturi samomora se v Sloveniji premalo govori. Madžari in z njimi razni strokovni krogi po svetu se sprašujejo o vzrokih, mi pa se bojimo pogledati resnici v oči.

NOVI GROBOVI

(nadaljevanje s str. 9)

zavoda na St. Clair Ave. Pokopana je bila na Vernih duš pokopališču.

Christina Stucin

Umrla je Christina Stucin, hčerka Anthonyja in Mary Ann Stucin (oba že pok.), sestra Frances Kromar, Cecilije Sivic ter že pok. Mary Zakrajsek, Elizabeth Jacklich in Anthonyja. Pogreb je bil 4. oktobra iz Želetovega zavoda s sv. mašo v cerkvi sv. Viljema in pokopom na Vernih duš pokopališču.

Bertha Tanko

Dne 28. septembra je umrla Bertha Tanko, rojena Samsa, vdova po Josephu, mati Daniela in Josephine Johns, 6-krat stara mati, 1-krat prastara mati, sestra Charlesa, Daneta, Stane Drobnič ter že pok. Johna, Mary Pugel in Paule Krajic. Pogreb je bil 1. okt. v oskrbi Brickmanovega zavoda s sv. mašo v cerkvi sv. Felicite in pokopom na Vernih duš pokopališču.

Elizabeth Milavec

Dne 28. septembra je umrla Elizabeth Milavec, rojena Shadi, vdova po Josephu, mati Jerryja in Susan J. Faint, 2-krat stara mati, 1-krat prastara mati. Pogreb je bil 3. okt. s sv. mašo v cerkvi sv. Stanislava v Maynardu, Ohio, in pokopom na pokopališču Union v St. Clairsville, Ohio.

MALI OGLASI

For Rent

Modern 3 room apt., next to Slovene Home for the Aged, off Neff Rd. Call 531-5754 or 951-3087.

(X)

ZDRAVNIK SVETUJE...

Otekle in boleče noge

— dr. Liljana Ločniškar

Noge so izredno pomemben del človeškega telesa. Z njihovo pomočjo se sprehajamo, hitimo v službo in po opravkih, se brezskrbno lovimo po travnikih in igriščih. Velikokrat so razlog občudujočih pogledov. Za vse to naj bi bile zdrave in neboleče, vendar so na žalost pogosto razlog našega obupa, bolečin, obiskov pri zdravniku.

Poleg deformacij okostja je prav otekanje najpogostejša težava, povezana z nogami. Lahko nastopi zaradi bolezni srca ali ledvic, pogostejše pa je razlog v obtočilih, zlasti venah, manj bezgovnicah. Motnje venskega krvnega odtoka prizadenejo oba spola, ženske pa zbolijo kar za tretjino pogostejše.

V srednjem življenjskem obdobju se te bolezni v bolj ali manj razviti obliki pojavljajo

Kaj pa lahko sami storimo za preprečevanje nastanka oziroma počasnejše napredovanje krčnih žil?

Najpomembnejša je aktivacija mišične črpalke z gibanjem. Če tega zaradi narave dela ne moremo, lahko tudi pri stanju ali sedenju izvajamo tonično krčenje mišic, čim večkrat pa moramo tako delo prekiniti z nekaj aktivnimi vajami za stopala.

Nikoli ne sedimo s prekrižanimi nogami. Pazimo na obutev — ta naj ne bo preozka ali previsokimi petami, po možnosti naj ima ortopedsko oblikovan podplat, kar je obvezno pri ploskih stopalih.

Med nosečnostjo ali pri dolgotrajnem stojećem delu naj bi ženske že preventivno nosile nogavice proti krčnim žilam, ki se dobijo v specializiranih prodajalnah. Noge si izmenično oprhajo s toplo in hladno vodo, da pospešimo prekrvitev.

že pri vsakem četrtem prebivalcu, v kasnejših letih pa se odstotek povzpne na 50, 60 ali tudi več. Seveda zasledimo pri starejših osebah tudi težje oblike bolezni, ne samo krčne žile na primer hipostazne dermatitise in golenje razjede.

Vene so dovodnice — zbirajo kri na obrobju in jo vodijo proti srcu. Njihova stena je v primerjavi s arterijami bistveno tanjša, v njej je zelo malo mišičnih, a precej elastičnih vlaken, svetlina je večja. Vene imajo zato poleg pretočne naloge tudi vlogo rezervoarja krvi.

Bistvena dejavnika za nemoten venski odtok iz spodnjih okončin sta zgradba venskega sistema in venske zaklopke ter delovanja mišične črpalke. Venski sistem spodnjih okončin se deli na povrhnji in globinski, med obema pa so kot vez perforantne vene. Kri vedno teče iz povrhnjega proti globinskemu sistemu, zateka-

nje pa preprečujejo venske zaklopke. To so drobni sluznični žepki, ki so lahko že dedno slabše grajeni ali pa jih razna vnetja in pogoste preobremenitve tako poškodujejo, da ne opravljajo več svoje naloge.

Tako ostane za odtok večinoma le še mišična črpalka — to je izmenično krčenje mišic v goleni in stegnu znotraj slabo raztegljive ovojnice. Zaradi tega pritisnejo mišice navznoter na globoki venski sistem in s tem potiskajo kri po venah navzgor. Zato je mišična dejavnost tako pomembna za preprečevanje nastanka krčnih žil.

Krčne žile ali varice so razširitve ven na krajših ali daljših odsekih s hkratnimi spremembami žilne stene, ki ni več prožna. Primarne varice prizadenejo površinski venski sistem. Vzroki so konstitucionalna-genetska šibkost vsega vezanega tkiva, nosečnost, hormonski vplivi, prekomerna telesna teža, deformacija okostja z nepravilno obremenitvijo telesa, prisilna pasivna drža v nekaterih poklicih, pogosto dvigovanje težjih bremen, nezadostna aktivacija mišične črpalke.

Sekundarne krčne žile pa so posledica prizadetosti globokega venskega sistema zaradi vnetja flebotromboze, nerazvitosti venskih zaklopk, zapore zaradi tumorjev in drugega. Krčne žile v povrhnjen sistemu se razvijejo posledično, ker kri prek perforantnih ven nasprotno od normalnega stanja zateka iz globokih v površinske vene, te pa ne zmorejo tako velikega pretoka krvi, zato se razširijo.

Najizrazitejše težave občuti bolnik, ko krčne žile nastajajo. Pojavi se občutek utrujenosti v nogah, otekanje, ki se vrača čez dan in je izrazitejše, kadar dolgo stojimo, ob daljši stoji, postopoma tudi bolečine in nočni krči v golenih. Ti znaki so izrazitejši v toplejših mesecih, ob spremembah vremena, pri ženskah pred menstruacijo.

Postopoma stopajo v ospredje vidnejše spremembe — krčne žile in njihove posledice. To so čedalje izrazitejše otekanje nog, pogosta vnetja površinskih ven - tromboflebitisi, pokanje drobnih žilic in pikčaste krvavitve v podkožju.

Te spremembe se pojavijo najprej okoli gležnjev. Postopoma se koža zaradi izstopanja tekočine in krvničk temneje obarva, zaradi zastoja je slabše prekrvljena, se stanjša in je dovzetnejša za vnetja in poškodbe. Razvije se hipostazični dermatitis, pri najmanjši praski ali udarcu pa tudi venska razjeda.

V teh resnejših stadijih venskega zastoja je obvezen obisk pri zdravniku in dosledno izvajanje njegovih navodil, zlasti kar zadeva povijanje nog s kompresijskimi elastičnimi povoji ali nošnjo natančno predpisanih kompresijskih nogavic.

Slovenec (17.8.1994)

ŠTUDIJSKI DNEVI DRAGA 94

SLOVENCİ IN PRIHODNOST

JANEZ JANŠA

—(III. del)—

Zadnji pojav, ko so Slovenci na Primorskem množično stali v vrsti pred italijanskim konzulatom in vlagali prošnje za italijansko državljanstvo, marsikaj pove o sedanjem trenutku. Vladajoči koaliciji se tako ravnanje ni zdelo sporno, zato je vlada reagirala šele čez mesec dni, ko so bile prošnje že oddane. Ljudje so ravnali pragmatično, ker so mislili, da bodo od italijanskega državljanstva imeli koristi.

Če bi jih vlada kritizirala, bi bilo to v nebo vpijoče protislovje, saj je njen osnovni moto pragmatizem, notranje gibalno pa lastni profit, dobiček, zreduciran na osebno korist. Reakcija je bila prepozna in nezadostna, kot je nezadostna vladna zunanja politika, ki jo vodijo štirje dejavniki (predsednik države, predsednik vlade, parlamentarne odbori za zunanje zadeve in zunanje ministrstvo) mnogokrat zelo neusklajeno in ob tem ima še najmanjši vpliv prvopoklicani, t.j. zunanje ministrstvo.

Pragmatična je bila tudi dodelitev 180.000 novih državljanstev neslovencem, saj je velika večina novih državljanov postala ali postala volivcev bloka ZL + LDS, ki ima s tem dejstvom skupaj s 15% privilegiranih državljanov iz socializma vnaprej zagantiranih najmanj 30% volilnih glasov ne glede na dobro ali slabo delo in program.

Vendar pa takšno ravnanje Slovencev seveda ne govori samo o vladi, ampak tudi o stopnji nacionalne zavesti. Opazno je, da je bistveno manjša tam, kjer je bila naklonjenost do Jugoslavije velika in kjer je ideologija komunizma prodrila globlje. Vendar to niso edini vzroki.

Pred vojno leta 1991 je bilo slovensko politično telo polno prevelikih razpok, ki smo jih za silo lepili s cementom nacionalne enotnosti, utrjene s plebiscitom. Različni poskusi, ki se jih je loteval predvsem blok LDS - SDP in ki so dobili svoj finale s petico proti javnemu tožilcu Antonu Drobniču, so hoteli s poudarjanjem preteklosti razpoke povečati in posledično napraviti samostojno prihodnost Slovenije.

Janez Janša

Na take poskuse je bila še posebej ranljiva SDZ, ki je združevala tako nekdanje partizane kot domobrancelje, tako verne kot neverujoče, tako nekdanje komuniste kot nekdanje odločne protikomuniste. Vsaj relativno enotna SDZ je bila predpogoj za enotnost Demosa, enotnost Demosa pa je bila ključni pogoj za nacionalno osamosvojitve.

V času pogajanj med slovenskimi strankami pred plebiscitom in nato pred dokončnim korakom osamosvojitve smo se nekateri globoko zavedali, da razcepljeni ne bomo nikoli dosegli cilja. Na žalost so se tega zavedali tudi tisti, ki jim trajna slovenska osamosvojitve ni ustrezala.

»Osamosvojitve je za nas sprejemljiva samo, če je povezana s ponudbo za povezavo z ostalimi jugoslovanskimi republikami v skupnost suverennih držav«, je na tiskovni konferenci 17. maja 1991, teden dni pred usodnim korakom, dejal jasno in glasno predsednik SDP Ciril Ribičič. Eden od ideologov LDS Miha Kovač pa je tri dni prej v Mladini zapisal, da »bi bila postavitev meje na Kolpi navadna kraja, saj bi tako nastala državna meja tam, kjer je ni nikoli bilo«.

KAKO NAPREJ?

Kot politik se moram na tem mestu vrniti k političnokomunizmu. Politična rešitev v demokraciji ustvari praktične možnosti za potrebne globalnejše spremembe. Kje so rešitve, s katerimi bi lahko uresničevali naše cilje?

Za prvi del odgovora moram nujno poseči v obdobje preteklih nekaj let in odgovoriti na vprašanje, ali so nove demokratične politične sile, nastale v času slovenske pomladi in združene v Demosu, svoje cilje uresničile?

Ti cilji so bili jasni in razpoznavni in izraženi v programih za:

- neodvisno, samostojno in mednarodno priznana Slovenija;

- novo ustavo, izgradnjo novih demokratičnih državnih ustanov zakonodaje, izvršne in sodne oblasti, ukinitve družbene lastnine, preoblikovanje gospodarskih organizacij in javnih služb, novo lokalno sa-

moupravo itd.

Povsem nedvoumno lahko zatrdimo, da so bili nekateri od teh programov uresničeni v celoti, drugi delno, mnogi pa sploh ne. To pomeni, da obstajajo še vedno močne skupne programske točke novih demokratičnih strank in ne bi bil odveč napor, da analiziramo dobre in slabe strani nekdanjega Demosa, uspehe in njegov razpad in ocenimo, kako je nove demokratične sile možno povezati na skupnih točkah v novih razmerah, ob novem primernejšem imenu in ob izogibu starih napak in pomanjkljivosti v bolj trajno in učinkovito politično koalicijo.

Cilji, ki si jih je zastavil Demos, so v preteklih letih postali povsem ustavnopravno legitimni, mnogi uzakonjeni. Toda danes jih uresničujejo sile, ki so bile v času njihovega oblikovanja njim nasprotno, včasih celo sovražne. Večina v sedanji vladni koaliciji bi torej morala izvajati zakonske in druge ukrepe, ki so potrebni za dokončni prehod iz sistema socialističnega samoupravljanja v parlamentarno večstrankarsko demokracijo ter v tržno in zasebnolastniško gospodarstvo. Večino v vladni koaliciji pa sestavljajo predvsem nosilci odgovornih funkcij v sistemu socialističnega samoupravljanja, organizacije, ki so tvorile njegovo središčno jedro, vse v povezavi s sistemom lož, neformalnih mrež bivših politikov in agentov, ostankov bivšega ideološkega aparata v kulturi, znanosti, medijih, šolstvu in drugod.

Povsem nedvoumno lahko zatrdimo, da takšna koalicija ni niti voljna, niti sposobna izvajati ustavno, družbeno in institucionalno reformo v celoti in brez nepotrebnih zastojev.

Funkcionarji enostrankarskega režima so imeli in deloma še vedno imajo nekatere »prednosti« v primerjavi s tistimi ljudmi, na katere se je opiral Demos. Te »prednosti« so bile in so deloma še vedno naslednje: Strokovna izobrazba in znanje, organizacijske izkušnje in sposobnosti, politične veščine pri obvladovanju vzvodov gospodarske in državne moči, medijskega manipuliranja množic, ideološkega potvarjanja družbene realnosti ter močna motivacija za ohranitev pridobljenih privilegijev in funkcij.

Večina poslancev, ministrov in drugih kadrov Demosa je bila začetnikov, poleg tega pa zaradi svojih demokratičnih prepričanj ni bila pripravljena uporabljati nedemokratičnih prijemov in sredstev. Izobraženci med njimi so imeli velike težave ob prehodu iz akademskih v upravljalске poklice. Profesorske vrline se mnogokrat v konkretni politiki niso izkazale skladne s potrebami učinkovite politične organizacije.

Demos je razpadel že po dveh letih predvsem zaradi vztrajnosti in moči socialnih in političnih nosilcev starega režima ter zaradi lastne nemoči, da bi se razkrojitenim priti-

skom upiral. Ni pa razpadel predvsem zato, ker bi dosegel cilje, zaradi katerih je nastal.

Leti 1990 do 1992 predstavljata v Slovenski zgodovini ustvarjanje nove državne in ustavne podlage, leti 1992 do 1994 pa leti najprej zelo previdne, nato pa v zadnjem času po združitvi večine satelitov v veliko LDS tudi zelo odkrite stabilizacije sistema, ki izhaja iz temeljev nove državnosti, vendar nanje zida stene, v katerih je vgrajena kontinuiteta pravnih in fizičnih nosilcev sistema socialističnega samoupravljanja in ohranjeni stari privilegiji.

Hkrati z očitnim pojavljanjem starega v novih zgradbah slovenske države pa postajajo bolj očitni tudi deviantni ali razvojno omejeni potenciali starega režima. Kriminalni obseg, ki ostaja nekažnovan, očitno kaže na nemoč in nevoljo osrednjih državnih institucij, da bi se spopadle z nepravilnostmi v družbi in z državno regulativo odpravili njihove izvore. Tudi javno postajajo vse bolj očitna nahajališča teh izvorov.

Zaradi nesposobnosti staronovih političnih sil za dokončanje vsebinske ustavnopravne reforme v Sloveniji je možno predvideti novo obdobje, v katerem bi bilo dejansko dokončano leta 1990 začeto preoblikovanje nove slovenske države. Ta novi cikel se lahko prične s konstituiranjem novega državnega zbora po zmagi novih demokratičnih političnih sil na naslednjih volitvah.

Koalicija novih demokratičnih sil, ki jo je možno graditi v manjši časovni stiski kot nekoč in z večjim premislekom bi lahko imela mnoge prednosti glede na Demos, predvsem pa:

- notranje vrednostno in pravno - filozofsko soglasje;

- relativna odsotnost osebnih in kolektivnih interesov, vezanih na ustanove režima socialističnega samoupravljanja;

- parlamentarna večina, ki bi omogočala oblikovanje močne in samostojne vlade s konkretnimi programskimi cilji;

- izkušnje iz učenja na napakah iz obdobja prve Demosove koalicije, kar bi omogočilo učinkovitejšo in trajnejšo koalicijo.

Nova koalicija bi morala ohraniti programsko samostojnost svojih strank, ob jasni opredelitvi ključnih strateških interesov. Med osnovne pogoje za njen nastanek sodi priznanje napak iz časa delovanja prvega Demosa, vzajemna lojalnost sodelujočih strank in njihovih vodstev in vzpostavitve novega zaupanja.

(dalje prihodnjič)

MALI OGLASI

FOR SALE

White Dining Rm. Table/6 Chairs/pads, 2 cast iron bathrm. sinks/fixtures, 1 toilet, 1 36-1/4" window factory-window, 2 39" lamps, 1 fertilizer spreader. 531-1291

MACHINIST WANTED

Flexible hours. Small job shop Retirees welcome. Call: B.T.I. Eastlake, Ohio — 946-0404. (38-41)

Exceptional Euclid Colonial 164 East 208 St. North of Lakeshore Blvd. "Model Home" condition. (3) bdrms. (1 1/2) baths Custom designed cherry kitchen. Formal dining rm. Family rm. below 1st. Finished laundry. Large deck. Central Air. New throughout. Must see! Call for an appt. 486-0432 \$118,900.00 (38-41)

Pepco

PEPCO Downtown
1235 Marquette St.
Cleveland, OH 44114
(216) 881-3636 Phone
(216) 881-1114 Fax
PEPCO is an Electrical
Electronics Supplies
Distributor serving the
needs of a city
on the move.

Appleton - Hoffman -
Bussman -
Cutter-Hammer - ITE - 3M
Siemens - Acme - Furnas -
Brady - Hubbell - Klein Tools

Store Hours:
Mon.-Fri. 7 am - 5 pm

Jeffrey J. Borkey —
Branch Manager

BRICKMAN & SONS
FUNERAL HOME

21900 Euclid Ave.

481-5277

Between Chardon & E. 222nd St. — Euclid, Ohio

Joseph L.
FORTUNA

POGREBNI ZAVOD

5316 Fleet Ave. 641-0046

Moderni pogrebni zavod
Ambulanca na raspolago
podnevi in ponoči

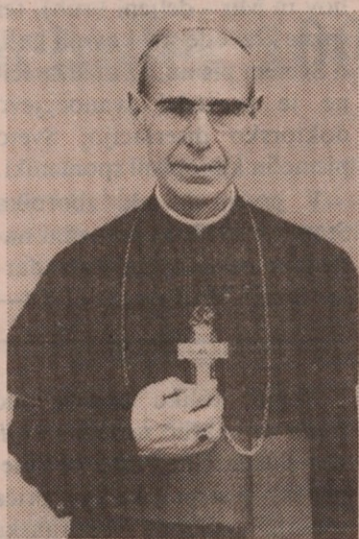
CENE NIZKE
PO VAŠI ŽELJI!

KANADSKA DOMOVINA

Hranilnica in Posojilnica SLOVENIJA v Torontu podelila kulturno nagrado škofu dr. Jožetu Smeju

Vsako leto podeljuje omenjena ustanova kulturno nagrado zaslužnemu rojaku ali rojakinji. Letos je bil izbran mariborski pomožni škof dr. Jože Smej. Nagrada mu je bila poklonjena 30. julija letos v Bogojini, v njegovem rojstnem kraju v Prekmurju, ob praznovanju petdesetletnice njegovega mašniškega posvečenja. Slovesnosti se je udeležila kot njegova sošolka iz gimnazije ga. Cvetka M. Jakus, ki je o škofu Smeju napisala članek, ki sledi.

Urednik AD

Škof Jožef Smej
pomožni škof mariborski

cembra 1944. Tu je ostal do aprila 1945 kot semeniški duhovnik. Poleg poklicnega znanja se je izpopolnil tudi v madžarščini, katera mu je dala možnost, da je že kot bogoslovec iskal razne podatke iz zgodovine Prekmurja in odkril dela svojih rojakov Miklosa Kuzmiča, Cergiča in Ivanocyja, ki so ohranjali slovenstvo krajine med Muro in Rabo.

Po petmesečnem obdobju semeniškega duhovnika ga je škof namestil za upravitelja cerkve v Dobrovniku, kjer je dočakal konec vojne 9. maja 1945. Istega leta, 1. junija, pa je bil imenovan za kaplana v Turnišču, in po treh letih za kaplana v Murski Soboti, kjer je nadaljeval dušnopastirsko službo in bil najprej župnijski upravitelj, nato župnik in dekan soboške dekanije vse do odhoda v Maribor 1. septembra 1969, kjer je kot kanonik sprejel službo sodnika in branilca vezi pri Škofijskem cerkvenem sodišču. To delo opravlja še danes. Leta 1974 je postal ravnatelj škofijske pisarne, naslednje leto prošt stolnega kapitlja ter bil imenovan za generalnega vikarja mariborske škofije leta 1980.

Sredi vsega dela, ki so mu ga nalagale te odgovornosti, je našel čas in ga posvetil prekmurski preteklosti ter obdelal dobo in delo Franca Ivanocyja in njegovih sodelavcev in napisal: Pastoralna dejavnost Ivanocyjevega kroga. To je bila teza njegovega doktorske disertacije (1975) na Teološki fakulteti v Ljubljani.

Papež Janez Pavel II. je priznal g. Smejevo neoporečno življenje, goreče dušnopastirstvo, njegovo zavzetost za študij in raziskovanje ter ga 25. aprila 1983 imenoval za naslovne škofa črniškega in pomožnega mariborskega škofa. Njegovo delo se je pomnožilo z novimi posli. Pregleduje nove prevode svetega pisma Stare zaveze, predava madžarščino na Teološki fakulteti in

pri kaplanskih in župnijskih izpitih izprašuje sveto pismo Nove zaveze.

Na kratko povzeto, škof Smej je predvsem goreči označevalec božje besede in dušni pastir. Duhovno hrano ne deli samo z govornjo besedo doma in v tujini med našimi zdomci in izseljenci, ampak tudi s pisano besedo, ki ohranja ne samo vero, temveč tudi slovensko zavest. Priča te pisane besede so njegove pesmi, romani in razni prevodi iz latinščine, madžarščine in francoščine.

Še čisto mlad, je v četrtem razredu gimnazije objavil prvi sonet v dijaškem listu Zarja. Kot bogoslovec med vojno (1942-1945) in kako leto pozneje je napisal pesmi, ki jih je izdal šele za svojo sedemdesetletnico in dal zbirki naslov: Kaplja na vedru. Za časa svoje kaplanske službe v Turnišču je zložil v Marijino čast 15 sonetov z akrostihom: Kristusovi Materi, in so tudi del omenjene zbirke.

V slovenščino je prevedel latinske in madžarske pesmi Mikloša Küzmiča in Čergičeve pesmi, posvečene Küzmiču in jih izdal v knjigi z naslovom Muza Mikloša Küzmiča (1980). S to knjigo je predstavil prvega prekmurskega katoliškega pisatelja izpred dvesto let. Tako zelo se je poglobil v Küzmičevo življenje in delo, da je po tridesetih letih zbiranja gradiva in razmišljanja o njem napisal prvi življenjepisni roman iz prekmurske preteklosti z naslovom Po sledovih zlatega peresa. V tej knjigi je zbrano veliko zgodovinskih podatkov o življenju in razmerah, v katerih je živel in dušnopastirsko ter slovstveno deloval ta pisatelj.

Izdal je tudi knjižico: Simon Čergič, župnik in pesnik (1982), v kateri je označil pomen dolénskega in gornjelen-davskega župnika z njegovimi tremi pesmimi, Miklošu Küzmiču posvečenimi.

Iz madžarščine je prevedel Géze Gárdonyja: Atila, božji bič (1973), in Božji sužnji (1977) ter Ferenca More: Zlata krsta (to delo še ni izšlo).

Odlikuje se z dvema pesniškima prevodoma iz francoščine, dela dveh velikih dramatikov 17. stoletja: Pierre Corneille, Mučenec (1983), prvi slovenski prevod tega pesnika, in Jean Racine, Ifigenija v Avlidi (1989).

Lani je izšel njegov drugi roman: Psalmi vaškega župnika. V tem prikazuje življenje in delo bogojanskega župnika Ivana Baše, graditelja tamkajšnje Plečnikove cerkve, ko je njegov oče Jožef Smej še živel in bil cerkveni odbornik, on

(dalje na str. 16)

MATERINŠČINA

O dveh in več slovenščinah

V Rodni grudi smo se že večkrat pogovarjali o dvojezičnosti, še posebej o slovenski, naj bo že novodobni, slovensko-angleški doma ali pa o dvojezičnosti po svetu, kjer ste, dragi rojaki, sami dan na dan na praktični preizkušnji.

Danes pa bi se rad malo pogovoril o dveh (in več) slovenščinah. Tudi o tem smo se že pogovarjali, vendar čas prinaša zmeraj nove težnje in posebnosti, zato moramo najprej razložiti, na kaj mislim pri tem naslovu.

Ena od najpogostejših delitev slovenščine je na narečno in na knjižno zvrst. Torej imamo slovenščino vsaj teh dveh vrst, ker je pa narečij več, imamo pač tudi več vrst narečnih slovenščin in eno knjižno.

Neštetokrat je bilo že zapisano, da je slovenščina dolga stoletja živela in se razvijala predvsem govorno, se pravi v narečjih, šele v novejšem času, pač od Trubarja naprej, se je govorjeni slovenščini pridružila tudi pisana in tiskana zvrst.

In s tistim trenutkom, recimo s Trubarjem, se je sprožilo tudi vprašanje, kako glasove zapisovati, in s tem, katero govorjeno zvrst ali narečje ujeti v zapis in ga s tem spremeniti v knjižni jezik, ali z drugimi besedami, kako najti narečje ali združiti več narečij (in katerih), da jih bo kar najlažje zapisovati in brati in da jih bo tudi kar največ Slovencev razumelo. V tem je namreč ena od bistvenih nalog jezikov — medsebojno sporočanje in sporazumevanje.

Da naloga ni preprosta, pričajo slovenska kulturna zgodovina novejšega časa. Ni šlo namreč samo za tekmovanje med zapisovalci in narečji, med njihovimi besednimi zakladi, glasovji in naglasi, šlo je preprosto tudi za zapisovanje posameznih glasov, zlasti zvočnikov in polglasnika.

O tem pričajo poskusi z metelčico, danjčico... o tem govori Prešernov sonet o kaši, pa tudi listi in knjige še izpred manj ko sto let, v katerih so na primer besede kakor smrt, vrt, srce še zapisane v obliki smrt, vert, serce. Nekaj tega iskanja se je ohranilo še v priimkih (Vertačnik : Vrtačnik, Lesko-

vec : Leskovic, Bokalšek : Bokavšek) in podobno.

V zadnjih sto letih se je posrečilo kolikor toliko določiti splošna pravila, po katerih knjižno slovenščino poučujejo po šolah na vsem slovenskem ozemlju, pa tudi drugod po svetu, kjer se za to odločijo. Prednost je, da se lahko vsakdo, kdor želi, naj bo Slovenec z narečjem ali brez njega, naj bo tujec, nauči take slovenščine, da jo bo razumelo kar največ Slovencev in tujcev, ki jo obvladujejo.

Tako je torej prizadevanje za enotno, skupno, knjižno slovenščino. V nji je tiskana večina listov in knjig, knjižno govorijo v vseh šolah in po uradih, na televiziji in v radiu. In ker je v novejšem času razmah tega pisanja in govorjenja neznansko večji od govorjenja in pisanja pred sto leti, se hitreje bogati in spreminja ravno knjižna slovenščina, ki se s tiskom, televizijo in radiom prenaša tudi v vsakdanje pogovore in iz njih spet nazaj v tisk in v druge veje javnega sporočanja.

Še zmeraj pa živijo in se razvijajo tudi področne, narečne, poklicne, pokrajinske, pogovorne in druge zvrsti slovenščine. Tako govorimo v družini, tako v ožji ali širši zasebnosti, tako včasih tudi pišemo, manj pa tiskamo. Še celo izrazito krajevni listi ne pišejo v strogem narečju, pač zato, ker ga je večinoma težko ne le zapisovati, temveč tudi brati, s tem pa se slabi namen sporočanja. Podobno je s krajevnimi radijskimi in televizijskimi oddajami. Tu sicer ni ovir zaradi zapisovanja, temveč gre kvečjemu za pomanjkanje ljudi, ki znajo pred mikrofonom govoriti v bolj ali manj pristnem narečju, pa seveda tudi, koliko se jim morejo in hočejo pridružiti poslušalci.

Narečni tiski pa ne glede na to še živijo, tudi narečne oddaje, in sicer od vsakdanjega klepetu do narodnih pesmi in popevk, čeprav se mora stvarni in umetniški spored bodisi omejevati na obstoječi besedni zaklad ali pa prehajati v tako imenovano splošno pogovorno območje, ko se vanj seli

(dalje na str. 16)

Za zanesljivost in stvarnost cen pri "kupovanju" ali prodaji Vašega rabljenega avtomobila se Vam priporoča slovenski rojak

Frank Tominc lastnik CITY MOTORS

5413 St. Clair Ave.

tel. 881-2388

Misijonska srečanja in pomenki

1052. Nadaljevanje in konec razglabljanja g. Vladimira Kosa

Da bi nam te čudovite stvari, o katerih govori odstavek 852, ne skrivile perspektive resničnosti, v kateri živimo, nas odstavke 853 spomni zgodovinskega dejstva, da so sicer ljudje, ki se trudijo za evangelij, sami pa po njem ne živijo. »Samo po ozki poti križa je božje ljudstvo zmožno širiti Kristusovo kraljevanje«, ponovi dvatisočletno izkustvo Cerkve in v njem odmevajo Odrašenikove besede (prim. npr. Mat 16:23-26) in v njem odseva Odrašenikov zgled (prim. Lk 24:46-48).

Že samo delo za širjenje evangelija zahteva žrtev, to se pravi križ, ker se nočemo predajati nenehnim zahtevam osebne sebičnosti — in to lahko povzroča bolečine. Delo za širjenje evangelija zahteva od nas zvestobo delovanja, tudi ko trpimo zaradi neuspehov, zaradi ozkosrčnosti sodelavcev, zaradi nerazumevanja s strani tistih, ki bi nam njihova hvala ali zahvala lahko pomenila novo moč, in navsezadnje tudi zaradi nepravilne ali nezadostne rabe darov, ki jih s tolikimi žrtvami prinašamo.

Dokler tudi v takšnem svetu vztrajamo — nemočni, se razume, in brez zavestne osebne krivde —, nam je na ramena naložen neke vrste Jezusov križ — njegovo grenkobo in težo čutimo, ne čutimo pa blagoslovov, ki jih po Njegovem zagotovitvi to prenašanje kot magnet pritegne iz nebes na zemljo.

Teh blagoslovov smo lahko gotovi le v zaupni veri, tako kot je to orisano v eni Gospodovih prispodob: »Božje Kraljestvo je podobno človeku, ki je svoje polje posejal s semeni. Ko leže k počitku, ko vstane in je cel dan delaven, semena rastejo in rastejo, človek pa pravzaprav ne ve, kako se vse

to dogaja. Odgovorna za rast in sad je zvrst prsti.« (Mk 4:26-28)

To je en del tiste neizmerno bogate resničnosti, ki jo imenujemo Božje ali Nebeško Kraljestvo. Še en del nam odkriva Gospod, da bomo zmeraj ostali realisti, tako kot je On največji Realist: »Nebeško Kraljestvo je podobno človeku, ki je svoje polje posejal z dobrim semenom. Neko noč, ko vsi spijo, pride sovražnik in poseje plevel med pšenico in spet odide. Zrna zrastejo in poženejo klasje in med njimi postane očiten — plevel.«

(Mat 13:24-26)

Saj se še spominjamo, kaj naroči nebeški Gospodar Svojim glede plevela — prav do zadnje minute svetovne zgodovine sme rasti med pšenico... O, da bi ne bili tako razočarani kot tisti delavci, ki jim je nebeški Gospodar moral reči: »Poslušaj, dragi moj, poslušaj, draga moja:...Navsezadnje sem Jaz lastnik...Moje srce je blagohotno.« (Mt 20:15)

KONEC

Rev. Charles Wolbang CM
St. Joseph's Seminary
65 Mapleton Rd., P.O. Box 807
Plainsboro, NJ 08536-0807

O dveh in več slovenščinah

(nadaljevanje s str. 15)

polno besed iz splošnega sporazumevanja, dostikrat tudi izrečenih popolnoma neprilagojeno. Tako se narečja spreminjajo ne samo zaradi priseljencev, mešanih porok, šol, poklicev, tudi zaradi močnega vpliva tiska, radia in televizije.

Slovenščina med izseljenci

Tu naj iz svoje izkušnje dodam drobno opazovanje v zvezi z izseljenci. Ko so med obema vojnami prihajali na obisk Amerikanci, predvsem seveda iz Severne Amerike, so vsi v melodiji in v besedju govorili narečje, s kakršnim so odšli od doma, kakor da se jim je v zavesti za zmeraj zapisalo na tonski trak.

Današnji izseljenci, še posebej iz Južne Amerike, pa večidel ne prinašajo več narečja, temveč splošni pogovorni jezik, vendar obarvan z melodijo, kakor jo doma poznamo predvsem z zahodne, primorske strani. Tako tudi pristne ljubljanske srajce zavijajo po kraševsko, tako otroci Štajercev pojejo po vipavsko. Je bil za to bistven in odločilen močan val bega izseljencev pred

fašistično Italijo in še kaj drugega?

Obe zvrsti slovenščine, knjižna in narečno pogovorna, se torej danes vzajemno dopolnjujeta, pa tudi izključujeta. Uradna knjižna slovenščina na primer skoraj ne trpi narečja, ne v zapisu ne v izgovoru, razen seveda citatno ali za hotelno stilno barvo. Edina izjema je film. V narečni in krajevni pogovorni slovenščini pa teče predvsem sproščen vsakdanji klepet.

V filmu se tako uveljavlja njegova dvojna narava, na pol dokumentacija, na pol umetnina. K dokumentarnosti sodi resničen jezik, naj bo že v pogovorni ali narečni, redko knjižni različici. To se je posebej kritično zaostrijo po drugi svetovni vojni, ko je tudi sicer prevladoval realizem in niti na odru ni bil več mogoč preveč odmaknjen, literaren jezik. Tudi gledališče se je približalo vsakdanji govorici, po besedju in skladnji. Ko pa se je hkrati razmahnil tudi slovenski film, se je pokazalo, da niti tako prilagojeni odrski jezik ni primeren za filmsko govorico. Film namreč nima odrskega okvira, otipljive omejitve fikcije, temveč naravno okolje resničnega dogajanja, s tem pa tudi govorno pogojenost in danost.

V filmu se knjižna in narečna slovenščina vzajemno plodno srečujeta. Ob izrazito ali delno narečnih domačih filmih (stopnja je soodvisna od snovi in igralske govorne prilagodljivosti) nastajajo tudi krajevno manj določljivi filmi in obenem jezikovno bolj ali manj nevtralni podpisi v tujih filmih, se pravi, da tako raste nova podoba govorjene slovenščine. K temu precej prispeva televizija, ne le s podpisanimi tujimi filmi, tudi s prenosi predstav iz domačih gledališč, tako da odrska govorica prehaja v filmsko in filmska v odrsko.

MALI OGLASI

Mobile Home For Sale
Krope custom-built by the Amish mobile home. Euclid Beach Park. Must see. \$34,000
Call 531-6511.

(37-40)

Kulturna nagrada škofu Smeju

(nadaljevanje s str. 15)

sam pa otrok. S tem romanom predstavi cerkveno in kulturno zgodovino Prekmurja prvih desetletij 20. stoletja.

Poleg teh opisanih del, najdemo še druga pomembna dela verske vsebine, in sicer dvojce šmarnic (Kruh vseh kruhov in Mir - deljeni kruh), ter razne prevode strokovnih knjig o Svetem pismu. Iz madžarščine je prevedel Ivanocyjevo doktorsko disertacijo: Sveto pismo in klinopisni spomeniki.

V prvem izvodu zbornika Stopinje 1972, ki je vredni naslednik nekdanjega Kalendarja Srca Jezušovega (1904—

1944), in ga je škof Smej v dogovoru z nekaterimi drugimi sodelavci ustanovil, je izšla njegova razprava »Cerkev v Soboti (1071—1971)« ob 900-letnici »odkar bi naj bila zgrajena njena prva cerkev«. S knjižico »Spomenikom domačije — zadnja ura naj ne bije« (1971) je predstavil umetnostne in zgodovinske spomenike ter znamenja v Soboti.

Več njegovih pesmi z akrostihom, posvečene raznim osebam, beremo pogosto v Stopinjah, kakor tudi članke verske, zgodovinske in slovstvene vsebine. Isto v Družini, Novi Mladiki in v drugih zbornikih ali slovstvenih časopisih.

Z vsem tem je na kratko označeno slovstveno delo škofa Smeja, ki ima velik pomen za spoznavanje kulturnega in verskega življenja Slovencev Slovenske krajine, dežele med Muro in Rabo, v preteklosti in sedanjosti, katere zbornik Stopinje so najboljši vir in najbolj bogati zaklad. Po tem viru sem priredila ta spis.

Škof Smejeve petdesete obletnice mašniškega posvečenja sem se udeležila kot sošolka iz gimnazije.

Cvetka M. Jakus

**Rojaki! Priporočajte
Ameriško Domovino
svojim slovenskim
prijateljem in znancem!**

MALI OGLASI

House For Sale
Brick Ranch. Chardon Rd., Richmond Hts. 3 bdrm, 2 bath Full bsmt. 2 car det. garage. Asking \$106,000. Call John Zakel, Realty One: 289-2445. (x)

For Sale
Willoughby Hills, Eddy Rd. Space: 1.6 acres, 100 x 700, gas, water, electricity. Sanitary sewer in & pd. \$72,000. Call 946-0928. (x)

HELP WANTED
Factory — Plastic Moldings. Full Time. Days. Women Preferred.

Hanlon Industries
1280 East 286 St.
Euclid, Ohio
261-7056 (39-40)

Prijatelj's Pharmacy
St. Clair Ave. & E. 68 St. 361-4212
IZDAJAMO TUDI ZDRAVILA
ZA RAČUN POMOČI DRŽAVE
OHIO. — AID FOR AGED
PRESCRIPTIONS

**Vladimir M. Rus
Attorney - Odvetnik**

6411 St. Clair (Slovenian National Home)
391-4000 (FX)

Zelev Funeral Home

Memorial Chapel
452 E. 152 St. Phone 481-3118
Addison Road Chapel
6502 St. Clair Ave. Phone 361-0583
Family owned and operated since 1908

300,000

**DOBITNIKOV
DNEVNO**

Sodelujte pri dobitkih

All Ohio Lottery players are subject to laws and regulations of the Ohio Lottery Commission. For more information, call our Customer Relations Department, (216) 787-3200, during regular business hours.